

21. Huoltotoimi¹⁾

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Vuoden 1963 aikana kehittyi sosiaaliturva monessa suhteessa varsin merkittävästi. Uudesta lainsäädännöstä mainittakoon sairausvakuutuslaki, laki elatusavun ennakosta sekä kansaneläkelain mukaisia avuttomuuslisästä koskevat säännökset. Kertomusvuoden aikana annettiin laki huoneenvuokrien sovittelusta Helsingin kaupungissa, jonka lain perusteella sosiaaliministeriö antoi suosituksen kohtuullisiksi vuokriksi.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden lopulla vanhusten väliaikaista asumistukea koskevan esityksen. Sokeiden asumistukijärjestelmä tuli voimaan vuoden alussa.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollossa saavutettiin merkittävä edistysaskel, kun Toukolan hoitokoti avattiin helmikuussa.

Taloudellisessa suhteessa kertomusvuosi ei ollut yhtä hyvä kuin pari edellistä vuotta. Työttömyys lisääntyi vuoden alussa voimakkaasti. Avuntarpeen pääsyyinä oli työttömyys 6.1 %:ssa kaikista huoltoavustustapauksista. Yksinomaan kotiaavustusta saaneiden osalta ko. luku oli 11.2 %.

Huoltoaputapausten lukumäärä oli 19 508, nousu edellisestä vuodesta oli 8.5 %. Lisäys kohdistui pääasiassa kotiaavustuksiin. Huoltoavun kotiaavustustapauksia oli eniten maaliskuussa ja vähiten elokuussa.

Huoltoavun vaikutuspiiri, johon luetaan avustusta saaneet yksinäiset henkilöt sekä vastaavasti perheen päämiehet aviopuolisoineen ja alle 16 vuoden ikäisine lapsineen, käsitti kertomusvuonna 30 535 henkilöä eli 6.3 (ed. v. 6.0) % henkikirjoituksesta väestöstä. Osa sai vain tilapäistä avustusta.

Laitoshuoltosektorilla oli kertomusvuosi varsin vilkas vanhojen rakennusten peruskorjausten ja uusien laitosten suunnittelun ja rakentamisen vuoksi. Roihuvuoren hoivatyypinen vanhainkoti valmistui vuoden alussa. Huoltoaputapausten osuus Koskelan sairaskodissa hoidetuista väheni edelleen.

¹⁾ Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja huoltotoimen kertomuksen eripainoksessa.

Irtolaisten lukumäärä lisääntyi, samoin päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien, erityisesti nuorten, luku. Ammattiopintoavustusta saaneiden määrä väheni edelleen samoin sotaorpojen työhuoltoa saaneiden lukumäärä.

Huoltotoimen bruttomenot Kansaneläkelaitokselle suoritettuja tukiosakustannuksia lukuun ottamatta nousivat edellisestä vuodesta n. 7.2 mmk ollén kertomusvuonna 38.5 mmk. Nettomenot olivat 27.9 mmk eli n. 6.5 mmk suuremmat kuin edellisenä vuonna. Kansaneläkelaitokselle suoritettut tukiosakustannukset olivat 7 963 815.85 mk.

A. Huoltolautakunta ja sen toiminta

I. Kokoonpano ja kokoukset

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 11 jäsentä ja 11 lisäjäsentä, varajäseniä ja varalisjäseniä oli vastaava määrä.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi lähetystöneuvos Reino Kuusi ja varapuheenjohtajana rovasti Axel Palmgren. Jäsenet olivat: yllilääk. Johannes Heikkinen, kirjanpit. Lahja Koski, sähköasent. Harry Lindgren, katulähetystyöntek. Arvid v. Martens, toimits. Veikko Porkkala, teol.tri Veikko Päivänsalo, kirjanpit. Aune Salminen, toiminnanjoht. Kalevi Vatanen sekä opetusneuvos Hilja Vilkemaa. Varajäsenet olivat: toimitt. Carl-Johan Berg, rva Tuulikki Helismaa, rva Ester Kivi, pankkivirk. Berndt-Johan v. Konow, siht. Väinö Laitinen, työnjoht. Aarne Lipasti, kansak.op. Hilikka Lukkari, leht. Kielo Ovaskainen, vaat.työntek. Mirjam Parviainen, rva Aino Talvio ja siht. Jaakko Tuominen. Lisäjäseninä olivat lakit.lis. Georg C. Ehrnrooth, ylivahtimest. Eino Hintikainen, fil.maist. Vivan Juthas, rva Jenny Linko, autonkulj. Oiva Lundén, pankkivirk. Anita Martikainen, rva Tyyne Nevalainen, rva Veera Pessi, os.siht. Eva Sallavo, omp. Elsa Salonen ja toiminnanjoht. Irma Turunen. Varalisjäsenet olivat: rva Kerttu Helander, siivooja Vieno Hänninen, kamr. Lauri Karvonen, hallinto-op.kand. Tapio Koivula, pankkivirk. Berndt-Johan v. Konow, rva Cunnel Meinander, kirvesmies Emil Nieminen, kappaomp. Viliina Pyykkö, os. pääll. Jorma Sallamo, kanslisti Siiri Taipale ja omp. Elsa Vainikainen.

Jaostot ja huoltolaitosten johtokunnat. Sosiaaliohjesäännön mukaisesti huoltolautakunta asetti kertomusvuodeksi seuraavat 14 jaostoa: hallintojaoston, omaisuus- ja holhousjaoston, 10 huoltojaostoa, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien ja irtolaishuolto- (PAVI) jaoston sekä työhuoltojaoston.

Hallintojaostoon kuuluivat puheenjohtajana lautakunnan puh.joht. Kuusi sekä jäseninä varapuh.joht. Palmgren, jäsenet v. Martens, Päivänsalo ja Vatanen, huoltotoimen toim.joht. Osmo Toivola sekä huoltoviraston apul.johtajat Eero Haapasalo (1.7. lukien Usko Tiainen), Irja Alho, Harry Walli ja Ensio Lundell.

Omaisuus- ja holhousjaostoon kuuluivat puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja sekä jäseninä Porkkala ja lisäjäsen Ehrnrooth.

Huoltojaostoissa 1—9 ja laitoshuoltojaostossa toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä huoltoviraston apulaisjohtaja sekä jäseninä yksi lautakunnan jäsen ja yksi lisäjäsen, nimittäin 1. jaostossa Porkkala ja Sallavo, 2. jaostossa Salminen ja Lundén, 3. jaostossa Lindgren ja Juthas, 4. jaostossa Salminen ja Nevalainen, 5.

jaostossa Heikkinen ja Linko, 6. jaostossa Koski ja Martikainen, 7. jaostossa Palmgren ja Hintikainen, 8. jaostossa Heikkinen ja Linko, 9. jaostossa Vilkema ja Lundén sekä laitoshuoltojaostossa Kuusi ja Salonen.

PAVI-jaostoon kuuluivat puheenjohtajana ensimmäinen apul.joht. Haapasalo 30.6. asti ja 1.7. lukien apul.joht. Tiainen ja jäsenenä v. Martens ja Hintikainen.

Työhuoltojaoston puheenjohtajana oli ensimmäinen apul.joht. Haapasalo ja 1.7. lukien ensimmäinen apul.joht. Tiainen sekä jäsenenä Vilkema ja Pessi.

Huoltolautakunnan kolmijäseniseen jaostoon, joka oli asetettu selvittämään ja laatimaan suunnitelmaa tilapäisten majoituspaikkojen tarpeesta, kuuluivat puheenjohtajana Heikkinen ja jäsenenä v. Martens ja Vilkema.

Huoltolautakunnan alaisten laitosten johtokuntiin kuuluivat nelivuotiskautena 1961—1964: huoltolaitosten johtokuntaan Päivänsalo, Koski ja Turunen, joista Päivänsalo puheenjohtajana, Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan Vatanen, Palmgren ja Salminen, joista Vatanen puheenjohtajana, Tervalammen työlaitoksen huoltoasiain johtokuntaan työlaitoksen joht. Veikko Laajarinne, huoltolan esimies Nikolai Hautaviita ja kansak.op. Aatos Tanskanen, joista Laajarinne puheenjohtajana, sekä työtupien johtokuntaan v. Martens, Lindgren ja Sallavo, joista v. Martens puheenjohtajana.

Kaupunginhallituksen edustajina oli huoltolautakunnassa, hallintojaostossa ja huoltolaitosten johtokunnassa sairaala- ja sosiaalitointa johtava apul.kaup.joht. Eino Uski, omaisuus- ja holhousjaostossa ja työtupien johtokunnassa varat. Aatto Väyrynen, Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa hallitusneuvos Arvo Salminen sekä PAVI-jaostossa toimits. Martti Jokinen.

Tilisäännön edellyttäminä kassan sekä arvopaperien ja vakuuksien tarkastajina toimivat huoltolautakunnan valitsevat jäsenet Palmgren ja Salminen.

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 18 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 296 asiaa. Hallintojaosto kokoontui 12 kokoukseen, joissa käsiteltiin kaikkiaan 124 asiaa tai asiaryhmää. Muilla jaostoilla oli kokouksia seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku	Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku
1	27	378	9	26	334
2	26	272	Laitoshuoltojaosto	34	453
3	26	327	Omaisuus- ja hol-		
4	51	685	housjaosto	11	340
5	27	356	Työhuoltojaosto ...	28	245
6	33	221	PAVI-huoltojaosto	50	1 962
7	26	323			
8	25	349			

Huoltolaitosten johtokunta kokoontui 21 kertaa käsitellen 623 asiaa.

Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 11 kokousta ja niissä pidettyjen pöytäkirjojen pykälä yhteensä 122. Tervalammen työlaitoksen huoltoasiain johtokunta kokoontui 37 kertaa ja oli sen käsittelemien pykälien lukumäärä 315.

Työtupien johtokunta kokoontui 13 kertaa käsitellen 119 asiaa.

II. Tärkeimmät päätökset

Yksityisten vanhainkotien tukeminen. Talousarvioon huoltolautakunnan käytettäväksi merkitystä ao. määrärahasta huoltolautakunta jakoi avustuksina kaikkiaan 37 vanhainkodin ja 7 asuntolatyypin vanhusten kodin ylläpitomenoihin helsinkiläisten vanhusten hoitopäivien osalta 310 000 mk. Näissä vanhainkodeissa ja vanhusten kodeissa oli yhteensä 1 230 hoitopaikkaa ja niissä hoidettujen helsinkiläisten vanhusten hoitopäivien luku v. 1962 oli kaikkiaan 380 218 (6.5. 116 §, 16.12. 288 §).

Äiti- ja lapsikotien tukeminen. Huoltolautakunnan talousarvioon merkitystä ao. määrärahasta lautakunta jakoi avustuksina 4:lle Helsingissä toimivalle ja helsinkiläisten tarvetta palvelevalle äiti- ja lapsikodille yhteensä 34 000 mk (4.3. 58 §, 28.11. 265 §).

Vanhusten lomanvietto- ja kesävirkestystoiminnan tukeminen. Talousarvioon huoltolautakunnan käytettäväksi merkitystä ao. määrärahasta jaettiin avustuksina 20:lle vanhusten lomanvietto- ja kesävirkestystoimintaa harjoittavalle järjestölle yhteensä 8 918.80 mk (16.4. 93 §).

Invalidijärjestöjen tukeminen. Talousarvioon merkitystä ao. määrärahasta lautakunta jakoi avustuksina kaikkiaan 10 invalidijärjestölle 153 500 mk helsinkiläisten invalidien omatoimisuuden ja itse-elatuskykyisyyden edistämiseen tähtäävään toimintaan käytettäväksi (6.5. 107 §).

Vapaaehtoista alkoholistihuoltotyötä harjoittavien järjestöjen tukemiseen varatuista määrärahoista huoltolautakunta jakoi avustuksina 4:lle eri järjestölle yhteensä 15 461.10 mk (7.1. 12 §, 16.4. 88 §, 16.12. 296 §).

Muista päätöksistä mainittakoon Alkoholistien hoitokodin (Toukolan hoitokoti) hoitomaksutaksan vahvistaminen (7.1. 7 §); ohjeiden vahvistaminen sokeiden asumistuen myöntämistä varten (7.1. 8 §); huoltoviraston asiamiesosaston organisaation uudistaminen (28.1. 32 §); huoltoavun myöntäminen lakkolaisille (25.2. 54 §); huoltolautakunnan hallintaan tulevien vanhusten asuntoloiden asema huoltolaitosorganisaatiossa (25.3. 77 §); kodinhoidosta perittävien korvausten perusteet (14.6. 141 §); yksityisissä vanhain- ja sairaskodeissa huoltoapuna annetun hoidon velkominen (14.6. 152 §, 12.9. 196 §); kansaneläkettä saavien etuoikeutetun tulon korottaminen (14.6. 155 §); Tervalammen huoltolan ohjesäännön vahvistaminen (23.8. 175 §) sekä ravinto- ja käyttövaranormien korottaminen (7.10. 212 §).

III. Esitykset

Kaupunginhallitukselle tehtiin esityksiä, jotka koskivat mm. seuraavia asioita: tontin varaamista rakennettavaa huoltolautakunnan alaista vanhusten asuntolaa varten (15.2. 53 §); kaupungin yhteismajoitustilannetta (6.5. 102 §); huoltolaitosten suunnitteluun osallistuvan ylihoitajan viran perustamista (14.6. 144 §); vuosilomajan palkkaa vastaavan korvauksen suorittamista työtuvilla huoltosuhteessa työskenteleville (14.6. 150 §); vanhusten päivähoitotoiminnan jatkamista Koskelan sairaskodissa (23.8. 184 §); Koskelan sairaskodin osastorakenteen muuttamista ja henkilökuntakysymyksiä (12.9. 195 §, 21.10. 229 §); huoltolautakunnan ja -viraston nimen muuttamista ja organisaation uudistamista (21.10. 237 §) sekä ns. kroonikko-vaipponen käyttöönottoa Koskelan sairaskodissa (28.11. 262 §).

IV. Lausunnot

Vuoden kuluessa annettiin eri viranomaisille lukuisia lausuntoja, joista osan käsitteli huoltolautakunta, osan lautakunnan hallintojaosto. Kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat mm. seuraavia asioita: palolaitoksen henkilökunnan ruokailua huoltolaitoksissa (28.1. 26 §); Vihdin Sähkö Oy:n vuokrasopimusta (28.1. 27 §); Riistavuoren vanhainkodin ja henkilökunnan asuinrakennuksen piirustusten hyväksymistä (28.1. 41 §, 14.6. 138 b §); Mannerheimin Lastensuojeluliiton Helsingin piirin avustamista lievästi sairaiden lasten päivähoidon järjestämiseksi (4.3. 60 §); sokeiden sopeuttamislaitosten ja -kurssien järjestämistä koskevaa valtuustoaloitetta (4.3. 62 §); Koskelan sairaskodin keittiön toiminnan tehostamista (25.3. 70 §); pitkäaikaisesti sairaiden hoitomahdollisuuksia Helsingin vanhustenhuoltolaitoksissa sekä ko. hoidon kehittämistä koskevia suunnitelmia (25.3. 78 §, 16.12. 291 §); Kustaan-kartanon vanhainkodin röntgenosaston ja fysikaalisen osaston järjestelyä (6.5. 106 §); vanhusten vapaa-ajanvietto toimintaa koskevaa valtuustoaloitetta (6.5. 109 §); Koskelan sairaskodin F-rakennuksen muutostyötä (6.5. 112 §, 7.10. 215 §); huoltoviraston huoltotoimistojen työmäärän kasvusta aiheutuvia toimenpiteitä (6.5. 114 §); Suursuon vanhainkodin tonttiasiaa ja piirustuksia (6.5. 118 §, 23.8. 189 §, hall. jsto 4.2. 23 §); komitean asettamista tutkimaan kysymystä Suursuon alueelle rakennettavasta hoitokodista (6.5. 119 §); Myllypuron vanhusten asuntolan rakennusohjelmaa ja piirustuksia (14.6. 148 §, 11.11. 250 §); Tervalammen työlaitoksen kanttiinin voittovarojen käyttöä (14.6. 151 §); vanhusten asumistukea koskevaa asuntokomitean ehdotusta ja valtuustoaloitetta (14.6. 153, 154 §, 7.10. 220 §); lastensuojelulautakunnan perimistöiminnan uudelleenjärjestelyä koskevaa esitystä (14.6. 156 §); Tervalammen maatilan viljankuivatuslaitteiden uusimista (23.8. 172 §); Koskelan sairaskotikomitean mietintöä (23.8. 176 §); tontin vuokraamista Myllypuron alueelta vanhainkotiä varten (23.8. 182 §); vanhusten avohuollon tehostamista koskevia aloitteita (7.10. 206 §); työtupakomitean tehtävän laajentamista (7.10. 207 §); elatusavun ennakosta annetun lain täytäntöönpanoa Helsingissä (7.10. 219 §); laissa avioliittolain muuttamisesta 20.6. sosiaalilautakunnalle uskotun sovittelutehtävän hoitoa Helsingissä (7.10. 221 §); Kumpulän sairaala-alueen ja rakennusten käyttöä (21.10. 234 §); osatyökykyisten työllistämistä koskevaa Tuberkuloosiliiton esitystä (28.11. 258 §); eräille kodinhoitajille luovutettujen asuntojen vuokria koskevaa kirjelmää (28.11. 267 §); Halikon kunnalliskodin ostotarjousta (16.12. 280 §); vanhusten asunto-olojen ym. parantamista (16.12. 293 §); seuraavien vapaiden huoltajärjestöjen toimintansa tukemiseksi anomien avustusten, halpakorkoisten lainojen yms. myöntämistä: Mannerheim-liiton Helsingin osasto (25.3. 73 §); Vanhusten Turva (25.3. 74 §); Helsingin Sokeat (16.4. 84 §); Helsingin Kristillinen Työväen yhdistys ja Helsingin Kristillisen Työväen Naisosasto (6.5. 103 §); Vankeusyhdistys (27.5. 126 §); Svenska befolkningsförbundet i Finland (27.5. 127 §); Omakoti Säätiö (28.5. 134 §); Vita-Bandet i Helsingfors - Helsingin Valkonauhayhdistys (14.6. 147 §); Juutalainen Sairaala (23.8. 171 §); Helsingin A-klinikkasäätiö (12.9. 193 §); Saalem-lähetys (12.9. 194 §); Pelastusarmeija, Kovaosaisten Ystävät ja Suojapirtti (7.10. 209 §); Asuntosäästäjät (21.10. 230 §) sekä Suojapirtti (16.12. 296 §).

Lisäksi annettiin lausunto 26:n eri järjestön anomuksista apurahojen saamiseksi yleishyödyllisten yhdistysten ja laitosten tukemiseen varatusta määrärahasta (16.4. 90 §).

Lautakunnan eri jaostot antoivat viranomaisille ja yksityisille huoltojärjestöille tuhansia yksityisiä henkilöitä ja huollonsaajia koskevia lausuntoja. Eniten pyysivät näitä lausuntoja Valtion Tapaturmatoimisto, Kansaneläkelaitos ja oikeusaputoimisto.

V. Vanhainkotikomitea

Kaupunginhallituksen v. 1959 asettama vanhainkotikomitea jatkoi työtään vanhainkotien ja muiden huoltotoimen alaan kuuluvien huoltolaitosten sijaintikysymysten selvittämiseksi. Samalla on edelleen tutkittu ko. laitosten tyyppikysymystä. Komitean puheenjohtajana on toiminut huoltotoimen toim.joht. Osmo Toivola sekä jäsenenä ylihoit. Lahja Dammert, dipl.ins. Kalevi Korhonen, sosiaalineuvos Paavo Mustala, joht. Arvo Paasivuori, teol.tri Veikko Päivänsalo, arkkit. Sakari Siitonen sekä ylilääk. Lars Tötterman. Komitean sihteerinä toimi apul.joht. Ensio Lundell.

VI. Mustalaisasiain neuvottelukunta

Kaupunginhallituksen kahdeksi vuodeksi kerrallaan asettama mustalaisasiain neuvottelukunta jatkoi työtään mustalaisyksymyksen kokonaisratkaisuun tähtäävien suunnitelmien kehittämiseksi ja mustalaisten sosiaalisen aseman parantamiseksi. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi teol.tri Veikko Päivänsalo ja jäsenenä lastenhuoll.tark. Margit Törnudd, PAVI-huoltotoimiston toimistoesimies Paavo Ahokas, Helsingin työvoimapiirin apul.piiripääll. Kaarlo Koskenkylä, kiinteistöviraston tonttiasaston pääll. Kalevi Korhonen sekä Mustalaislähetyksen toiminnanjoht. Veikko Piirainen. Sihteerinä toimi varat. Usko Tiainen.

VII. Työtupakomitea

Kaupunginhallituksen v. 1961 asettama työtupakomitea jatkoi työtään huoltolautakunnan alaisen työtupatoiminnan vastaista järjestämistä varten. Puheenjohtajana toimi lähetystöneuvos Reino Kuusi ja jäsenenä huoltotoimen toim.joht. Osmo Toivola, valtuutettu Arvid v. Martens, työtupien joht. Lauri Erikäinen, varat. Aatto Väyrynen, rva Lahja Koski sekä tarkast. Tapani Halonen. Sihteerinä toimi varat. Usko Tiainen.

B. Huoltoviraston ja huoltolaitosten toiminta

I. Henkilökunta, huoneistot, toimistotyö

Henkilökunta. Huoltoviraston ensimmäinen apul.joht., fil.maist. Eero Haapasalo siirtyi eläkkeelle 1.7. Hänen tilalleen valittiin huoltoviraston sihteeriksi, varat. Usko Tiainen. Huoltoviraston perustettuun aktuaarin virkaan nimitettiin valtiot.maist.

Pentti Vuolinka. Eläkkeelle siirtyivät myös kamreeri Arvid Törnblom ja huoltotark. Rakel Airaksinen. Vs. kamreerina toimi ekon. Erkki Kaarnakorpi.

Helsinki-mitalin sai ylivahtimest. Pentti Liimatainen 35 vuoden palveluksesta. Kaupunkiliiton hopeisen ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta sai huoltotarkastaja Aune Setälä ja toimentaja Aino Salari, molemmat eläkkeelle siirtyneinä.

Huoneistot ym. Huoltotoimistot pidettiin yleisöä varten avoinna arkisin klo 10—13 paitsi lauantaisin ja juhla-aattona klo 10—12. Asiamiesosastolla, kassa- ja tiliosastolla sekä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien ja irtolaishuoltotoimistossa oli päivävastaanottojen lisäksi määräpäivinä iltavastaanottoja.

Toimistotyö. Huoltoapua, sotilasavustuksia yms. varten asetettujen huoltotoimistojen huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 26 146 kotikäyntiä huoltotapausten tutkimiseksi. Toimistojen huoltosisaret suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä lapsia, sairaita, vanhuksia tai muita erityishuoltoa tarvitsevia henkilöitä. Näitä kotikäyntejä oli yhteensä 32 768.

Rekisteritoimistossa kirjoitettiin uusien tapausten osalta 19 205 rivihakemistoliuskaa. Vuoden aikana käsiteltiin 9 626 sairaala- ja poliklinikkahoitoa koskevaa anomusta. Sairaalahoitoanomuksista aiheutui kaikkiaan 1 257 huoltotarkastajien sairaalakäyntiä. Toimisto käsitteli 616 Kansaneläkelaitoksen eläkehakemusta koskevaa lausuntopyyntöä, muiden lausuntojen lukumäärä oli 1 796.

Kodinhoitotoimistoon tehtiin kaikkiaan 5 461 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi.

Työhuoltotoimisto hoiti sotaorpojen työhuoltoon, ammattiopintojen avustamiseen ja invalidihuoltoon kuuluvat tehtävät ja teki esityksiä tai antoi lausuntoja sosiaaliministeriölle ym. yhteensä 3 589 sekä laati 4 443 maksuosoitusta. Toimiston huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 597 kotikäyntiä.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien ja irtolaishuoltotoimistoon (PAVI-huoltotoimistoon) ilmoitettiin vuoden aikana kaikkiaan 200 uutta irtolaistapausta, 559 uutta päihdyttävien aineiden väärinkäyttötapausta sekä 678 uutta nuorena tilapäisenä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjänä hoidettua tapausta. Tutkimuksia, kuulusteluja ja puhutteluja suorittivat huoltotarkastajat yhteensä 28 878. Yksityiskohtainen selvitys vuoden aikana irtolaishuollossa olleista 632 henkilöstä, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjinä huolletuista 3 080 henkilöstä sekä nuorina tilapäisinä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjinä huolletuista 1 031 henkilöstä on edempänä ao. luvuissa.

Huoltolautakunnan kokouksessaan 28.1. päättämä asiamiesosaston kokeiluluontoinen organisaationmuutos toimeenpantiin 18.3. Tällöin entiset eläkeasiaintoimisto, holhousasiaintoimisto, huoltoavun korvausasiaintoimisto, lastensuojelun korvausasiaintoimisto sekä oikeus- ja virastoasiaintoimisto lakkautettiin ja niiden tehtävät jaettiin kolmelle perustetulle korvausasiaintoimistolle, A-K-, L-R- ja S-Ö-toimistoille. Kuntain välisten ja valtioon kohdistuvien korvausasiaintoimisto sai tehtäväkseen eräät osaston yhteiset asiat ja toimiston nimi muutettiin yleistoimistoksi.

Yleistoimisto esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 762 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 485 huoltolautakunnan ja 277 lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna lopullisesti selvitettyjä huoltoapua ja lastensuojelua koskevia tapauksia 360. Toisilta kunnilta saapui toimistoon korvausvaatimuksia 305 henkilölle anne-

tusta huollosta. Valtiolta haki yleistoimisto korvauksia ja koski niistä 5 116 huoltoapua tai lastensuojeluhoitoa tai molempia, 146 sotasiirtolaishoitoa ja 14 vähävaraisten äitien lomamatkakustannuksia. Näiden lisäksi toimisto teki valtiolle tilityksen 680 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnetystä sotilasavustuksesta. PAVI-lain 35 §:n 1 momentissa mainittuja tapauksia oli 587.

Yksityisiin avunsaajiin kohdistuvien korvaustoimistojen osalta oli velkomistapauksia vuoden alussa 20 937. Uusia pantiin vireille 3 077 ja lopullisesti selvitettiin 2 178 tapausta, joten velkomistapauksia oli vuoden lopulla 21 836. Huollettavien eläkkeitä oli toimistojen hoidettavana vuoden lopussa 5 454. Holhouskortistossa oli vuoden lopussa 1 794 henkilöä. Eläkkeistä annettiin laitoshoidossa oleville käyttövaroja 938 834 mk ja eläkkeitä välitettiin: kansaneläkkeitä 776 136.44 mk ja muita eläkkeitä 520 014.71 mk eli yhteensä 1 296 151.15 mk.

Kassa- ja tiliosasto vastasi huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan ja näiden alaisten laitosten rahaliikenne- ja kirjanpitotehtävistä. Vuoden aikana saatiin osastolle kolmanneksi kirjanpitokoneeksi aikaisemmin Koskelan sairaskodin käytössä ollut kone. Kirjanpitotilien lukumäärä oli vuoden lopussa n. 1 335 sekä palkkakortteja pidettiin huoltoviraston, lastensuojeluviraston ja Toukolan hoitokodin henkilökunnasta eli yhteensä 1 085 palkansaajasta. Muut laitokset hoitivat palkkakortistonsa itsenäisesti.

Pääkassan kuukausittainen kassanvaihto oli keskimäärin 3 mmk, josta määrästä n. 1/3 suoritettiin shekkeinä; postisiirtotilin kuukauden vaihto oli n. 1.6 mmk.

Huostaanotettua arvo-omaisuutta säilytettiin vuoden päättyessä kaikkiaan 1 999 eri huoltotapauksessa vuoden lisäyksen ollessa 484 tapausta. Suurin osa omaisuudesta oli pankkitalletuksia, joiden yhteismäärä oli 1 643 104.99 mk. Muu osa koostui pääasiassa arvoesineistä, saamamieskirjoista, osakkeista ja obligaatioista.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

a. Huoltoapulakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Kertomusvuonna sai huoltoapua seuraava määrä yksinäisiä henkilöitä ja erimuotoisia perheitä:

	Luku	%
Yksinäiset miehet ilman lapsia	5 920	30.3
» » lapsia huollettavana	159	0.8
» naiset ilman lapsia	8 328	42.7
» » lapsia huollettavana	1 697	8.7
Avioparit ilman lapsia	1 569	8.1
» lapsia huollettavana	1 835	9.4
Yhteensä	19 508	100.0

21. Huoltotoimi

Niiden perheiden luku, joissa oli alaikäisiä lapsia, oli 3 691; nämä jakautuivat lasten luvun mukaan seuraavasti:

	Perheitä, joissa lapsiluku oli										Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Yksinäiset miehet	80	42	27	7	2	1	—	—	—	—	159
Naimattomat naiset	344	27	6	—	1	—	1	1	—	—	380
Muut yksinäiset naiset (lesket, eronneet, erossa asuvat)	577	444	189	63	29	15	—	—	—	—	1 317
Aviopuolisot	604	532	355	185	94	37	17	5	5	1	1 835
Yhteensä	1 605	1 045	577	255	126	53	18	6	5	1	3 691

Lasten yhteinen lukumäärä näissä perheissä oli 7 623. Huoltoapua saaneiden yksinäisten henkilöiden ja perhekuntien jäsenten luku, aviopuolisot ja lapset mukaan luettuina oli 30 535, mikä osoittaa huoltoavun vaikutuspiirin suuruutta Helsingissä. Kaupungin keskiluvusta se oli 6.3 %.

Huoltoavun (ennen v:ta 1957 köyhäinhoitoa) vaikutuspiiri on v. 1954—1963 kehittynyt seuraavasti:

V u o s i	Huoltoavun (köyhäinhuollon) vaikutuspiiri	
	Henkilöluku	% väkiluvusta
1954	17 852	4.4
1955	19 133	4.6
1956	20 081	4.8
1957	22 983	5.4
1958	33 716	7.7
1959	35 193	7.9
1960	32 968	7.3
1961	29 430	6.4
1962	28 377	6.0
1963	30 535	6.3

Avuntarpeen syy. Pääsystä oli, kuten aikaisemminkin, hallitsevassa asemassa sairaus tai invaliditeetti (päämiehen tai perheessä esiintyvä) ja oli niiden osuus 61.2 %. Vanhuus esiintyi siinä 14.1 %:lla, epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus 9.0 % ja työttömyys 6.1 %:lla.

Kymmenvuotiskautena 1954—1963 oli avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina seuraava:

Avuntarpeen syy	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963
Vanhuus	19.6	18.1	18.5	14.6	11.7	13.4	12.5	16.6	13.3	14.1
Mielisairaus	16.6	17.0	18.0	17.7	11.7	11.6	11.9	13.1	12.9	11.9
Muut sairaudet ja invaliditeetti	41.8	45.9	45.1	43.1	38.8	41.7	48.2	47.3	52.1	48.3
Vajaamielisyys	1.2	1.1	0.9	2.4	1.4	1.3	1.1	1.2	1.2	1.0
Aviopolison kuolema	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
Perheen suurilukuisuus	0.9	0.6	0.6	1.5	1.2	1.2	1.1	0.9	1.0	0.7
Epäsosiaalinen elämäntapa ¹⁾	8.9	9.1	8.5	9.1	8.6	9.4	10.9	10.1	9.9	9.0
Työttömyys	6.4	3.7	2.2	7.8	22.2	16.0	8.0	2.8	1.5	6.1
Muut syyt	4.5	4.4	6.1	3.7	4.2	5.2	6.1	7.8	7.9	8.7
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Hallitsevina avuntarpeen syinä kaikissa ikäryhmissä 16—19-vuotiaita ja 65 vuotta täyttäneitä lukuun ottamatta oli sairaus ja mielisairaus, vaikkakin niiden suhteellinen osuus iän mukana kasvoi. 70 vuotta täyttäneillä oli pääasiallisena syynä vanhuudesta johtuvat seikat.

Seuraavasta ilmenee avuntarpeen syiden suhteellinen osuus prosentteina eri ikäryhmissä:

Avuntarpeen syy	16-19 v	20-29 v	30-39 v	40-49 v	50-59 v	60-64 v	65 v—
Vanhuus	—	—	—	—	—	—	46.6
Mielisairaus	4.4	9.9	13.0	14.9	15.9	15.1	7.9
Muut sairaudet ja invaliditeetti	25.5	32.1	37.4	48.1	63.6	75.8	44.4
Vajaamielisyys	1.2	0.8	1.6	1.8	1.1	1.1	0.2
Aviopolison kuolema	—	0.3	0.3	0.5	0.2	0.1	(0.01)
Perheen suurilukuisuus	—	0.7	2.0	1.8	0.4	0.1	—
Epäsosiaalinen elämäntapa	5.4	20.3	22.0	13.9	6.5	1.8	(0.01)
Työttömyys	8.4	10.8	11.2	10.1	6.9	3.2	0.1
Muut syyt	55.1	25.1	12.5	8.9	5.4	2.8	0.8
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Huoltoavun muodon mukaan ryhmittivät avunsaajapäämiehet (yksinäiset tai perheelliset) seuraavasti:

Huoltoavun muoto	Päämisiä kaikkiaan
Yksinomaan laitoshuolto	4 477
» kotiaivustus	10 105
Laitoshoidon lisäksi kotiaivustusta	4 926
	<hr/> Kaikkiaan 19 508

¹⁾ Elatusvelvollisuuden laiminlyöminen, perheensä jättäminen tai muu epäsosiaalinen elämäntapa.

21. Huoltotoimi

Ikä. Avunsaajapäämiehet jakautuivat eri ikäryhmiin seuraavasti:

Ikä, vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	232	2.4	266	2.7	498	2.5
20—29	1 161	12.3	842	8.4	2 003	10.3
30—39	1 912	20.2	986	9.8	2 898	14.8
40—49	1 891	20.0	1 144	11.4	3 035	15.6
50—59	2 066	21.8	1 495	14.9	3 561	18.3
60—64	780	8.2	816	8.1	1 596	8.2
65—69	579	6.1	1 069	10.7	1 648	8.4
70—79	640	6.8	2 182	21.7	2 822	14.5
80—	212	2.2	1 235	12.3	1 447	7.4
Yhteensä	9 473	100.0	10 035	100.0	19 508	100.0

Kansaneläkettä tai muuta eläkettä kertomusvuonna saaneita yksinäisiä tai perheellisiä päämiehiä oli 10 323. He jakautuivat seuraavasti:

	Huoltoapua saaneiden päamiesten koko luku	Eläkettä saaneita em. pämiehiä	
		Luku	%
Yksinäiset miehet ilman lapsia	5 920	2 396	40.5
» » lapsia huollettavana	159	15	9.4
» naiset ilman lapsia	8 328	6 609	79.4
» » lapsia huollettavana	1 697	134	7.9
Avioparit ilman lapsia	1 569	951	60.6
Avioparit lapsia huollettavana	1 835	218	11.9
Kaikkiaan	19 508	10 323	52.9

Edellä mainituista 951 lapsettomasta avioparista 516 oli sellaisia, joista kumpikin sai em. eläkettä. Vastaava luku 218 avioparista, joilla oli lapsia huollettavana, oli 21. Jäljelle jäävissä tapauksissa vain päämies sai sanottuja etuisuuksia. Lisäksi oli 147 sellaista tapausta, joissa vain puoliso sai eläkettä, joten eläkettä saaneiden henkilöiden kokonaisluku oli 11 007.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoidtoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen ja kotiovustusta saaneista.

Laitoshoidto

Huoltoapulain nojalla hoidettiin avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 8 349 päämiestä ja 1 396 heidän perheittensä jäsentä eli kaikkiaan 9 745 henkilöä (ed. v. 9 588).

Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli 1 595 734 (1 577 079), joten henkilöä kohden tuli keskimäärin 163.7 (164.5) hoitopäivää.

Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken.

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1963
(huoltoaputapausten osalta)

Laitos	Hoidettuja					Huoltopäiviä	
	Päämiehiä			Perheen- jäseniä	Kaik- kiaan	Kaik- kiaan	Keskim. hoidettua koiden
	Miehiä	Naisia	Yh- teensä				
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	3 081	5 268	8 349	1 396	9 745	1 595 734	163.7
Kaupungin omat laitokset	2 522	4 008	6 530	880	7 410	1 285 302	173.5
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	613	1 792	2 405	109	2 514	626 573	249.2
Koskelan sairaskoti	346	959	1 305	89	1 394	227 815	163.4
Kustaankartanon vanhainkoti	156	787	943	15	958	286 338	298.9
Roihuvuoren vanhainkoti	71	188	259	13	272	67 540	248.3
Kulosaaren, Torpan ja Hirvihaaran vanhainkodit	87	81	168	2	170	39 614	233.0
Tervalammen työlaitos	53	—	53	—	53	5 266	99.4
<i>Sairaalat</i>	1 003	990	1 993	649	2 642	91 284	34.6
Marian sairaala	393	254	647	65	712	20 069	28.2
Kivelän sairaala	302	393	695	97	792	27 610	34.9
Malmin sairaala	115	158	273	40	313	8 163	26.1
Auroran sairaala	93	123	216	436	652	16 212	24.9
Laakson sairaala	155	103	258	24	282	11 550	41.0
Toipumiskodit	177	67	244	6	250	7 680	30.7
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden huoltolaitokset</i>	1 035	1 351	2 386	145	2 531	567 445	224.2
Nikkilän sairaala	501	981	1 482	61	1 543	445 017	288.4
Hesperian sairaala	541	358	899	90	989	58 118	58.8
Piritan sairaala	1	56	57	1	58	20 029	345.3
Röykän sairaala	62	53	115	5	120	37 148	309.6
Psykiatriset huoltolaitokset	1	31	32	4	36	7 133	198.1
Muiden omistamat laitokset	842	1 695	2 537	582	3 119	310 432	99.5
<i>Vanhain- ja turvakodit</i>	71	497	568	25	593	125 640	211.9
Vanhainkodit	39	270	309	7	316	91 087	288.3
Lepokodit	27	53	80	4	84	11 632	138.5
Erilaiset invalidikodit	11	5	16	2	18	2 281	126.7
Ensi-Koti	—	64	64	3	67	3 787	56.5
Sophie Mannerheim-koti	—	13	13	1	14	787	56.2
Pelastusarmeijan äitikoti	—	6	6	—	6	294	49.0
Pippingsköldin äitikoti	—	40	40	7	47	3 082	65.6
Emmauskoti	—	48	48	—	48	12 310	256.5
Sekalaiset turvakodit ym.	—	2	2	1	3	380	126.7
<i>Työkodit ja siirtolat</i>	8	5	13	—	13	603	46.4
Uudenmaan työlaitos	8	5	13	—	13	603	46.4
<i>Sairaalat, parantolat yms.</i>	683	1 167	1 850	545	2 395	123 828	51.7
Yleiset ja yksityiset sairaalat	513	770	1 283	509	1 792	39 366	22.0
Työterveyslaitos	16	12	28	1	29	1 232	42.5
Tuberkuloosiparantolat	2	2	4	—	4	606	151.5
Invalidisairaalat ja -hoitolat	18	16	34	4	38	1 916	50.4
Sairaskodit	79	330	409	17	426	66 456	156.0
Sekalaiset hoitolat ja parantolat ...	78	71	149	14	163	14 252	87.4
<i>Mielisairaalat ym.</i>	104	144	248	21	269	60 361	224.4
Kellokosken sairaala	31	56	87	5	92	30 207	328.3
Muut mielisairaalat (paitsi Helsin- gin omat)	73	88	161	16	177	30 154	170.4

Huom. Saman laitoksen kohdalla esiintyy jokainen laitoshoidokki vain kerran hoidokkien luvussa, oli hän ollut ko. laitoksessa hoidettavana kalenterivuoden aikana yhden tai useamman kerran. Samoin esiintyy kukin laitoshoidokki ao. laitosryhmän (kursiivi) hoidokkien luvussa niin ikään vain kerran. Tämän vuoksi hoidokkien luvut eivät täsmää yhteenlaskien, mutta hoitopäivien luvut sensijaan luonnollisesti täsmäävät.

Edellä olevan taulukon mukaan tuli 80.5 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 39.3 % huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri

21. Huoltotoimi

laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairaanhoidoissa oli 39.3 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, Koskelan sairaskodissa, Kustaankartanon, Roihuvuoren, Hirvihaaran Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa ja Tervallammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoidosta saaneista 613 miestä ja 1 901 naista eli yhteensä 2 514 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 21 henkilön vähennystä.

Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Koskelan sairaskoti

Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisemaan kertomukseen terveyden- ja sairaanhoidosta sisältyy myös Koskelan sairaskodin lähinnä lääketieteellistä puolta käsittävä osa. Tämän vuoksi on seuraavassa rajoitettu lähinnä muihin tietoihin. Edellä mainittu vuosikertomus on ilmestynyt myös eripainoksena.

Koskelan sairaskodissa jatkuivat saneeraustyöt. F-rakennuksessa oli maistraatin tarkastus 30.10.

Useita sairaanhoitajien ja sairaanhoito-oppilaiden kursseja ja harjoittelujaksoja järjestettiin sairaskodissa. Lisäksi järjestettiin mm. lääkintävoimisteluoppilaille tilaisuus opiskella potilaan yleishoitoa laitoksen eri osastoilla.

Henkilökunnan muutoksista mainittakoon: sisätautien osaston osastolääkäriksi nimitettiin tri Paavo Mäkisara, joka kuitenkin erosi 31.5., ja hänen tilalleen nimitettiin tri Matti Miettinen. Tp. apul.lääkäriksi nimitettiin lääket.lis. Eero Tiula. Kirurgian osaston tp. apulaislääkäriksi nimitettiin lääket.lis. Kaj Turula. Tp. laboratorio-lääkäriksi nimitettiin tri Eva Hirsjärvi.

Eläkkeelle siirtyivät hoitoapul. Anni Toivainen, hoit. Aili Koponen, asunt.hoit. Verna Kempe, os.hoit. Saima Tötterman, hoit. Tyyne Rissanen, puutarh. Einari Lehtonen, apumies Veli Kivinen, os.hoit. Aune Ahonen, os.hoit. Kaarina Rantanen, sair.hoit. Irma Salovaara, vs. os.hoit. Selma Saari ja keittiöapul. Kaarina Ropo.

Helsinki-mitalin saivat: os.hoit. Martta Hyvärinen, yölyhoit. Salli Leppänen, kylvett. Anna Lindfors ja mekaan. Evert Karjalainen. Kaupunkiliiton hopeisen ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta sai hoit. Lyyli Seppinen ja 20 vuoden palveluksesta keittäjä Siiri Hyvärinen.

Huollettavat ja hoitopäivät. Sairaskodissa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 3 829 tapausta, joista miehiä 974 ja naisia 2 855. Näistä oli osa vuoden aikana hoidossa useamman kuin yhden kerran. Hoidettujen henkilöiden määrä oli 3 222. He jakaantuivat huoltoaputapauksiin ja muihin hoidettuihin seuraavasti:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Huoltoaputapaukset	346	1 048	1 394
Itsemaksavat (huoltoapulain 22 §)	435	1 236	1 671
Ylilääkärin ja apul. ylilääkärin yksityispaikoilla olleet	48	109	157
Yhteensä	829	2 393	3 222

Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa ns. itsemaksavina hoidettuja henkilöitä ei ole tämän toimintakertomuksen yleisissä, huolto saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin.

Hoitopäivien mukaan oli jako seuraava:

Koskelan sairaskodissa hoidetut	Hoitopäiviä	
	kaikkiaan	keskimäärin hoidettua kohden
Huoltoaputapaukset	227 815	163.4
Itsemaksavat	90 593	54.2
Ylilääk:n ja apul.ylilääk:n yksityispaikoilla olleet	3 694	23.5
Yhteensä	322 102	100.0

Hoitopäivistä tuli huoltoaputapausten osalle 70.7 % ja muiden tapausten osalle 29.3 %.

Hoitopäivien luku hoidettua henkilöä kohti oli kertomusvuonna siis 100.0; hoidettua tapausta kohti oli vastaava luku 84.1 hoitopäivää.

Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 906 henkilöä ja v:een 1964 jäi 865 henkilöä. Laitoksen työhuoneissa päivisin työskennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei ole luettu hoidokkilukuihin.

Päivähoito-osasto. Sairaskodissa toimi kertomusvuonna edelleen ns. päivähoito-osasto, johon otettiin tutkimuksiin ja hoitoon huoltoapua tai kansaneläkkeen tuki-osaa saavia vanhuksia tahi vanhuksia, jotka sanotun hoidon osalta oli katsottava huoltoapuun oikeutetuiksi. Päivittäisen kuljetuksen suorittivat laitoksen autot.

Kertomusvuoden aikana oli päivähoitossa 179 henkilöä, jotka kävivät yht. 2 962 kertaa päivähoito-osastossa. Vuoden aikana otettiin hoitoon 164 henkilöä, joista 84 henkilöä suoritti käyntinsä sairaanhoidollisista syistä, 79 sosiaalisista syistä ja 1 molemista mainituista syistä. Päivähoitossa olleiden hoidosta mainittakoon seuraavaa: fysikaalista hoitoa annettiin 531 kertaa, työterapiakäyntejä oli 707, poliklinikkakäyntejä 408, röntgentutkimuksia ja hoitoja 141 ja laboratoriotutkimuksia 128.

Päivähoito-osastossa hoidetut saivat aterian ja kahvia, lisäksi useat kävivät kylvyssä tai saunassa.

Päivähoito-osastossa hoidettuja henkilöitä ei ole sisällytetty muihin tässä toimintakertomuksessa mainittuihin tilastollisiin selvityksiin, ellei ao. henkilö ole saanut kotiavustusta tai laitoshoidoa päivähoiton lisäksi.

Menot ja tulot. Sairaskodin menot ja tulot olivat:

Menot	mk	Tulot	mk
Sairaskoti	10 694 350.10	Poliklinikkatulot	19 648.10
Yhteensä	10 694 350.10	Ateriamaksut	168 261.00
		Luontoisedut	12 643.65
		Vuokrat	266 363.00
		Muut tulot	66 631.38
		Yhteensä	533 547.13

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 33.20 mk ja nettokustannus eli laitoksen tulot vähennyksinä huomioon otettuina ilman hoitomaksutuloja vastavasti 31.54 mk. Kustannukset huollettavien ja laitoksen henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 1.89 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Lääkärinhoito. Laitoksen laboratoriossa suoritettiin kaikkiaan 145 762 ja muissa laitoksissa 6 540 laboratoriotutkimusta. Röntgenosastolla oli kävijöitä 2 558 sekä suoritettuja röntgentutkimuksia 9 951 ja Ekg-tutkimuksia 4 134. Fysikaalista hoitoa annettiin 40 236 kertaa.

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 708.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Sielunhoitotyö sairaskodissa oli Helsingin ev.luterilaisten seurakuntien asettaman sairaalain sielunhoitotyön johtokunnan alaisen sairaalapastorin rov. Lauri Solinin ja maist. Eila Korhosen tehtävänä. Käpylän ja Markuksen seurakunnat pitivät jumalanpalveluksia sairaskodin kirkossa sunnuntaisin klo 12. Osastoilla pidettiin aamu- ja iltahartauksia. Näitten lisäksi pyrittiin painopiste panemaan henkilökohtaiselle sielunhoitotyölle. Eri seurakuntien ja uskonnollisten järjestöjen kuorot ja muut ryhmät esittivät hengellistä ohjelmaa.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. kirjaston avulla. Koskelan sairaskodin kirjasto toimi kertomusvuoden alusta kaupunginkirjaston sairaalakirjaston osastona. Kirjoja lainattiin kirjastosta 11 364 kertaa.

Eri kuorot ja viihdytysryhmät vierailivat laitoksessa kertomusvuonna 32 kertaa. Kanttiini, jonka pito luovutettiin Sairaalapalvelulle, toimi entiseen tapaan.

Elokuvaesityksiä oli kertomusvuonna 24 kertaa.

Koskelan sairaskodin huollettaville järjestettiin kiertoajelu Helsingin uusille asutusalueille. Retkeen osallistui 68 henkilöä. Otaniemessä Servin Mökissä juotiin kahvit.

Työtoiminta. Koskelan Sairaskodissa työskenteli 26 työtupien huollettavaa kaikkiaan 4 713 työpäivää eli kunakin arkipäivänä keskimäärin 15 huollettavaa.

Askarteluosaston kirjoissa oli n. 1 000 potilasta. Päivittäin työskenteli varsinaisissa askartelu- ja kuntouttamistiloissa n. 32 potilasta ja vuodeosastoilla n. 150 potilasta kuukaudessa. Päiväsairaalan käsityöhuoneessa askarteli päivittäin 10—12 potilasta. Fysikaalisen kuntouttamisosaston harjoituskeittiössä pidettiin »keittokoulua», johon osallistui potilaita 3—4 hengen ryhmissä kerran tai kaksi viikossa.

Askartelu- ja kuntouttamistoina valmistettiin erilaisia pujottelutöitä (pyyheliinoja, pannulappuja, vauvanpeitteitä ym.), kudonnaisia (pienoiskangaspuissa kais-toina valmistettuja lepopeitteitä ja tablettikankaita) sekä mosaiikki-, emali- ja niinitöitä. Laitoksen omaan käyttöön tehtiin harjapusseja ja pesukintaita. Töitä myytiin kaksi kertaa kuukaudessa vuosimyynnin kohotessa 13 300 mk:aan.

Sairaskodin kirkossa oli 31.12.1962—7.1.1963 majoitettuna 50 asunnotonta miestä.

K u s t a a n k a r t a n o n v a n h a i n k o t i

Vanhainkodista siirtyivät eläkkeelle os.hoit. Irja Pulkkinen, puh.välittäjä Rauha Virtanen ja hoitoapul. Elin Siikanen. Kaupunkiliiton hopeisen ansiomerkin 20 vuoden palveluksesta sai os.hoit. Irja Pulkkinen.

Huollettavat. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 159 miestä ja 812 naista eli yhteensä 971 henkilöä. Näistä oli huoltoaputapauksia 958. Vanhainkodin sairaas-osastolla oli 11 potilasta apulaisylilääkärin yksityispaikalla ja kaksi naispotilasta oli hoidossa ns. itsemaksavina. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 802 henkilöä (näistä 18 lomalla olevaa) ja v:een 1964 jäi 811 henkilöä.

Huoltopäiviä oli huoltoaputapausten osalta koko vuonna 286 338 eli 298,9 päivää keskimäärin huollettavaa kohden. Muiden henkilöiden hoitopäiviä oli yhteensä 548.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot	mk	Tulot	mk
Vanhainkoti	4 090 325.97	Ateriamaksut	61 711.50
Yhteensä	4 090 325.97	Luontoisedut	4 318.85
		Vuokrat	104 995.76
		Muut tulot	57 764.35
		Yhteensä	228 790.46

Bruttokustannus hoidettavaa ja päivää kohden oli 14.27 mk. Jos vähennetään edellä mainitut tulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi ilman hoitomaksutuloja 13.47 mk. Kustannukset huollettavien ja henkilökunnan ruokailusta olivat henkilöä ja päivää kohden 1.64 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Huollettavien työ ja askartelu. Työkykyiset huollettavat suorittivat voimiensa mukaan erilaisia taloustehtäviä, korjaustöitä ym. Huollettavat hoitivat myös saunojen lämmityksen, yövartioinnin sekä sanomalehtien ja huollettavien postin jakelun ym. Askartelutöinä suoritettiin tekstiili-, olki-, tuohi-, kerni-, muovi-, metalli- ja puutöitä, röntgenkoteloiden valmistusta, kirjansidontaa ym. Tällä tavoin valmistettujen tuotteiden myyjäiset pidettiin 6.12. Lisäksi tuotteiden markkinointia varten toimi askartelukeskuksen myymälä. Mainittakoon, että ryijyjä ja taideompelutöitä myytiin myöskin ulkomaille. Kokonaismyynti oli 45 481.51 mk.

Lääkärinhoito. Vanhainkodin 135-paikkaisessa sairaosastossa ja 12-paikkaisessa akuuttisairaiden hoitolassa oli kertomusvuonna 639 potilasta. Poliklinikassa oli lääkärinvastaanotolla käyntien luku 7 998. Laboratoriotutkimuksia suoritettiin 19 094, lisäksi lähetettiin muualle tutkittavaksi 1 064 näytettä. Fysikaalisessa osastossa annettiin hoitoa 8 695 kertaa. Röntgentutkimuksia suoritettiin 763. Ekg-tutkimuksia oli 519. Kuolemantapauksia oli yhteensä 85.

Kustaankartanon laitossairaalan toimintaa on selostettu tarkemmin Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisemassa terveyden- ja sairaanhoitoa koskevassa julkaisussa.

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Juhlasalissa pidettiin suomenkielisiä jumalanpalveluksia 56 ja ruotsinkielisiä 13. Ehtoollisjumalanpalveluksia oli 4. Lisäksi pidettiin hartaushetkiä ja jumalanpalveluksia osastoilla ja eri yhteisöt kävivät laitoksessa pitämässä hartaustilaisuuksia.

Seurakuntien diakoniakeskus palkkasi yhteisesti Kustaankartanon ja Roihuvuoren vanhainkotiin henkilökohtaisen sielunhoidon työntekijäksi naisteologin.

Laitoksen kirjastosta, joka kertomusvuonna siirtyi kaupunginkirjaston laitoskirjaston osastoksi, lainattiin vuoden aikana 8 579 teosta. Huollettavien käytössä oli lisäksi päivä- ja aikakauslehtiä yhteensä 386 vuosikertaa.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan ja eri järjestöjen ja yksityisten järjestämät ohjelmalliset vierailut, askartelutuotteiden myyjäistilaisuus, 52 elokuvanäytöstä, keskusradio, kerhotoiminta jne. Vanhusten omatoimisesti toimittama »Iltarusko»-niminen lehti ilmestyi 8 numerona. Ylipormest. Lauri Aho puhui jouluaaton juhlassa.

Kustaankartanon vanhusten Kartanokerho järjesti ohjelmallisia illanviettoja kevätkaudella 19 ja syyskaudella 10 kertaa.

Vanhainkotiin hankittiin 2 televisiota.

Perinteellinen matka Runeberg-laivalla tehtiin 10.7. Helsingin itä-saaristoon. Helsingin ruotsalainen Lions Club järjesti ruotsia puhuville vanhuksille n. 2 t kestäneen autoajelun.

Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen

Roihuvuoren vanhainkoti, joka valmistui kertomusvuonna, on hoivatyypinen laitos. Maistraatin suorittama lopputarkastus oli 11.1. ja Uudenmaan läänin sosiaalihuollon piiritarkastaja suoritti 22.1. käyttöönhyväksymistarkastuksen. Ensimmäiset huollettavat otettiin 24.1. Huhtikuun loppuun mennessä oli kaikki paikat täytetty. Vanhainkodin luovutus- ja vastaanottotilaisuus pidettiin 18.7. Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodit toimivat Roihuvuoren vanhainkodin alaisina.

Huollettavat. Roihuvuoren, Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 442 henkilöä, joista 158 miestä ja 284 naista. Hoitopäiviä oli 107 154 eli keskimäärin 242.4 päivää huollettavaa kohti. Edelliseltä vuodelta oli jäljellä 105 henkilöä ja v:een 1964 jäi 321 henkilöä. Hoitovuorokausista tuli Roihuvuoren vanhainkodin osalle 67 540 vrk.

Menot ja tulot. Roihuvuoren vanhainkodin ja sen alaisten laitosten menot ja tulot jakaantuivat seuraavasti:

	Menot mk	Tulot mk
Roihuvuoren vanhainkoti	1 774 132.43	93 352.72
Hirvihaaran vanhainkoti	157 909.80	7 917.40
Kulosaaren vanhainkoti	73 215.39	2 330.08
Torpan vanhainkoti	77 945.87	2 124.61
Yhteensä	2 083 203.49	105 724.81

Tulot koostuivat seuraavista eristä:

	mk
Ateriamaksut	37 121.95
Luontoisedut	5 754.97
Vuokrat	51 692.82
Muut tulot	11 155.07
Yhteensä	105 724.81

Bruttokustannus huollettua ja vuorokautta kohden oli Roihuvuoren vanhainkodissa 26.27 mk ja nettokustannus, eli laitoksen tulot tästä vähennettynä, hoitomaiksutuloja lukuun ottamatta, 24.89 mk. Hirvihaaran, Kulosaaren ja Torpan vanhainkotien osalta olivat vastaavat luvut keskimäärin 7.80 mk ja 7.49 mk.

Kustannukset huollettavien ja henkilökuntien ruokailusta olivat keskimäärin henkilöä ja päivää kohden 2.06 mk, mihin eivät sisälly ruoan valmistuskustannukset.

Lääkärinhoito. Roihuvuoren, Kulosaaren ja Torpan vanhainkotien lääkärimä toimi koko kertomusvuoden Roihuvuoren vanhainkodin apul.ylilääk. Tuomo Kauppinen. Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeissa lääkäri kävi kolmen viikon välein eli kertomusvuoden aikana 17 kertaa kummassakin laitoksessa.

Hirvihaaran vanhainkodin lääkärinä toimi edelleenkin Kellokosken sairaalan ylilääk. Paavali Alivirta.

Roihuvuoren vanhainkodin poliklinikkakäyntien lukumäärä oli kertomusvuonna yhteensä 330. Laboratoriotutkimusten lukumäärä oli 11 399. Fysikaalista hoitoa annettiin 1 846 kertaa. Vuoden kuluessa oli 276 ryhmävoimistelutilaisuutta, joihin osallistui 3 508 potilasta.

Roihuvuoren ja pienten vanhainkotien potilaita on tarpeen mukaan lähetetty Koskelan sairaskodin ym. poliklinikoille ja toimenpideosastoille hoitoa ja tutkimuksia varten. Kuolemantapauksia oli yhteensä 27.

Sielunhoitotyö ja muu henkinen huolto. Roihuvuoren vanhainkodin sielunhoitotyöstä huolehti rov. Eino Alitalo 1.7. lukien. Hartaustilaisuuksia osastoilla pidettiin 34 kertaa ja keskusradion välityksellä 6 kertaa. Ehtoollistilaisuuksia oli 7. Lisäksi oli eri seurakuntien ja järjestöjen edustajien vierailuja. Ruotsinkielisille huollettaville pidettiin 6 hartaustilaisuutta.

Pienten vanhainkotien sielunhoitotyöstä huolehti Kustaankartanon vanhainkodin pappi, fil.tri Paavo Päivänsalo. Hartaustilaisuuksia pidettiin kussakin laitoksessa kerran kuukaudessa. Paikalliset seurakunnat järjestivät myös hartaushetkiä Kulosaaren vanhainkodissa ja Torpan vanhainkodissa.

Roihuvuoren vanhainkodin kirjasto toimii kaupunginkirjaston laitoskirjaston osastona. Se oli avoinna kolme kertaa viikossa kesäkuusta alkaen. Hirvihaaran vanhainkodissa oli oma kirjasto, jossa oli n. 300 kirjaa. Kulosaaren ja Torpan vanhainkotien huollettavat käyttivät myös kaupunginkirjaston sivukirjastoja.

Viihdytystoiminta. Roihuvuoren vanhainkodin kanttiini, joka vuokrattiin Sairaalapalvelulle, oli toiminnassa 16.4. lukien. Eri seurakuntat ja yhteisöt sekä yksityiset taitelijat järjestivät kaikissa laitoksissa useita viihdytystilaisuuksia. Elo-syyskuun aikana järjestettiin huollettaville yhteensä 3 automatkaa, joihin heitä osallistui 205.

Kustaankartanon vanhainkodissa järjestettyihin elokuvaesityksiin kuljetettiin huollettavia Roihuvuoren, Kulosaaren ja Torpan vanhainkodeista.

Roihuvuoren vanhainkotiin hankittiin 3 televisiota ja Kulosaaren vanhainkotiin 1 televisio.

Päivä- ja aikakauslehtiä tilattiin yhteensä 107 vuosikertaa.

Huollettavien työ ja askartelu. Askartelutoimintaan osallistui kertomusvuonna 160 huollettavaa. Askartelutuotteiden myynti nousi 12 910.32 mk:aan.

Vanhainkotien huollettavat osallistuivat erilaisiin talous- ym. töihin, josta heille maksettiin uutteruusrahaa.

Hirvihaaran vanhainkodissa oli puutarha, sikala ja kanala, joiden tuotteiden arvo nousi kertomusvuonna 4 047.20 mk:aan.

Tervalammen työlaitos

Sosiaaliministeriö oli 24.4.1962 tekemällään päätöksellä päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta 10.2.1961 annetun lain 11 §:n 2 momentin nojalla hyväksynyt Helsingin kaupungin omistamassa, Vihdin pitäjässä Tervalammen kylässä sijaitsevassa Tervalammen työlaitoksessa nykyisin olevan, 70 hoitopaikkaa käsittävän

alkoholistihuolto-osaston sanotussa lainkohdassa edellytetyksi Tervalammen huoltola-nimiseksi huoltolaksi 1.1.1962 lukien. Työlaitospuolella oli 87 hoitopaikkaa. Sosiaaliohjaajaksi valittiin sosion. Pentti Lehti 1.5.

Huollettavat. Laitoksen kirjoissa oli yhteensä 872 miestä, mutta heistä oli osa lomalla, vankilassa, karkumatkalla tai sairaalassa.

Huoltoapulain nojalla oli laitoksessa 53 henkilöä. Vuoden alussa oli näitä 15 miestä ja vuoden aikana otettiin 12 uutta ja vuoteen 1964 jäi 16 huollettavaa. Kirjoissa olevien määrä vuoden päättyessä oli 116.

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain nojalla hoidettiin vuoden aikana huoltolaosastossa 189 miestä. Vuoden alussa oli laitoksessa 45 ja vuoden päättyessä lsnä 53. Kirjoissa olevien määrä oli vuoden päättyessä 78.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli laitoksessa 338 eri miestä (kirjoissa 557).

Huoltopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 50 590. Ne jakaantuivat seuraavasti:

	Hoitopäiviä
Huoltoapulain nojalla hoidetut	5 266
PAV-lain nojalla hoidetut	16 472
Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla hoidetut	28 852

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 607 877.94 mk ja bruttotulot 315 537.20 mk. Maatilan tappio kertomusvuodelta oli 86 272.02 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 12.02 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 5.78 mk. Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan tappio, saadaan nettomenoksi 7.48 mk hoitopäivältä.

Huollettavien työ. Huollettavat työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, sikala-, talli-, rakennus-, metsä-, talous- ym. töissä kaikkiaan 37 699 työpäivää. Heidän laskettiin työllään korvanneen joko itse saamansa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 65 975.80 mk:n arvosta, mistä summasta 58 497.40 mk oli lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla työlaitoksessa olevien osuutta.

Terveystenhoito. Laitoksen lääkärin vastaanotoilla kävi kaikkiaan 380 miestä. Käyntien luku oli 1 820. Erikoistutkimuksissa oli poliklinikoilla Helsingissä 345 käyntiä. Hammaslääkärikäyntien luku oli 262.

Henkinen huolto. Huollettaville on mahdollisuuksien mukaan ja kunkin työkyvyn huomioon ottaen järjestetty työterapiaa. Suurin osa huollettavista on lisäksi osallistunut sosiaaliohjaajan järjestämiin ryhmäterapiatilaisuuksiin ja yksilöterapiaan.

Hartaustilaisuuksia oli 16 kertaa. Kansan Raittiusapu -niminen yhdistys järjesti kaksi juhlaa, lisäksi oli yksi teatteriesitys, urheilu- ym. kilpailuja. Huollettavien käytettävissä oli radio, televisio, sanoma- ja aikakauslehtiä, kirjasto, harrastusvälineitä ym.

Maatila. Tilalla oli peltoa ja niittyjä 148.71 ha, josta puutarhaa 4.5 ha sekä metsää 552.76 ha. Tämän lisäksi viljeltiin vuokraamaa 10 ha. Viljelyksessä pyrittiin voimaperäiseen puutarha- ja juurikasvien viljelyyn. Tärkeimmät viljellyt kasvit ja vastaavat satomäärät ilmenevät seuraavasta:

Kasvi	Viljelysala ha	Sato	
		kaikkiaan kg	hehtaaria kohden, kg
Ruis	4.24	3 015	711
Kevätvehnä	29.00	41 583	1 434
Ohra	9.03	19 390	2 135
Kaura + herne	22.72	64 775	2 851
Peruna	7.31	71 150	9 733
Heinä	28.00	88 235	3 151
Lanttu	1.00	18 300	18 300

Satotulokset kärsivät erityisesti savimailla kertomusvuonna vallinneesta poikkeuksellisesta kuivuudesta.

Hevosia oli 7 ja hevostyöpäiviä suoritettiin 1 786.

Traktoreita oli 6. Nautakarja käsitti vuoden alussa 50.6 ja lopussa 52.8 nautayksikköä. Koko karjan keskituotanto oli tarkastusvuonna 1962/63 3 374 kg maitoa ja 174 kg rasvaa, rasvaprocentin ollessa 4.4. Tilalla tuotettiin tarkastusmaitoa 155 411 kg. Sikalassa oli vuoden alussa 580 ja vuoden lopussa 454 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin ja teurastettiin 823 sikaa.

Kotiaivustukset

Aikaisemmin mainituista 19 508 päämiehestä sai kertomusvuonna huoltoapua kotiaivustuksen muodossa 15 031, joista 10 105 pelkästään kotiaivustusta, loppuosan ollessa sellaisia, jotka kotiaivustuksen ohella saivat joko itselleen tahi jollekin perheenjäsenelleen laitoshoittoa.

Kotiaivustukset annettiin osittain rahana, osittain vaatteiden, polttopuiden, lääkkeiden ym. luontoismuodossa. Kuukausittain tapausta kohden laskettu kotiaivustus on viime vuosina ollut keskimäärin seuraava:

Vuosi mk	Vuosi mk	Vuosi mk	Vuosi mk	Vuosi mk
1959 69.18	1960 84.61	1961 83.20	1962 88.68	1963 103.81

b. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaisuudessa oli kertomusvuonna kaikkiaan 632 eri henkilöä, joista 255 miestä ja 377 naista. Irtolaisten lukumäärä on viime vuosina ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1954	385	581	966	1959	238	462	700
1955	369	567	936	1960	204	422	626
1956	306	483	789	1961	178	372	550
1957	284	452	736	1962	203	329	532
1958	273	471	744	1963	255	377	632

21. Huoltotoimi

Kaikista huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 200. Viime vuosina on uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1954	129	112	241	1959	80	106	186
1955	117	103	220	1960	69	91	160
1956	84	74	158	1961	64	67	131
1957	112	72	184	1962	87	78	165
1958	88	98	186	1963	114	86	200

Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten olosuhteissa oli merkittävää eroa näihin verrattuna, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Irtolaishuollon peruste. Ryhmittämällä irtolaishuoltoon joutuneet sen perusteen nojalla, jota on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	36	14.1	71	18.8	107	16.9
Työn vieroksuminen	122	47.8	223	59.2	345	54.6
Kerjuu	3	1.2	1	0.3	4	0.6
Ammattihaureus	—	—	78	20.7	78	12.4
Muu peruste ¹⁾	94	36.9	4	1.0	98	15.5
Yhteensä	255	100.0	377	100.0	632	100.0

Uusien miespuolisten irtolaisten kohdalla oli »työn vieroksuminen» yleisin peruste, 50.0 %, muun perusteen osuus oli 29.8 % ja kuljeksivan elämän 19.3 %. Naispuolisista uusista irtolaisista oli suurin osa 51.2 % joutunut huoltoon työn vieroksumisen, 25.6 % ammattihaureuden ja 22.1 % kuljeksivan elämän perusteella.

Huoltotoimenpiteet. Eri huoltotoimenpiteitä sovellettiin irtolaisiin seuraavasti (taulukkoa laadittaessa on otettu huomioon kuhunkin irtolaiseen vuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide):

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	19	7.4	24	6.4	43	6.8
Kotikuntaan lähettäminen	17	6.7	24	6.4	41	6.5
Irtolaisvalvonta	166	65.1	148	39.2	314	49.7
Työlaitos	16	6.3	72	19.1	88	13.9
Pakkotyö	—	—	11	2.9	11	1.7
Jälkivalvonta	37	14.5	98	26.0	135	21.4
Yhteensä	255	100.0	377	100.0	632	100.0

¹⁾ Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehdyihin rikoksiin, kuten väkijuomien luvattomaan myyntiin.

Uusista irtolaisista lähetettiin kotikuntaan 18.0 %, jäi varoitustasteelle 16.0 %, valvonta-asteelle 54.5 %, työlaitoksessa tai pakkotyössä oli 4.0 % ja jälkivalvon-
nassa 7.5 %.

Useissa tapauksissa toimitettiin irtolaisia työlaitokseen tai pakkotyöhön poliisin toimesta, koska irtolaislain mukaan poliisipäälliköllä oli oikeus tehdä esitys irtolaisen huoltolaan lähettämistä ilman edellä käyviä lievempiä toimenpiteitä, milloin tämä oli kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapaus-
rangaistusta kärsimässä.

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitoksessa oli kaikkiaan 20 392, josta 2 901 miesten ja 17 491 naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Aviosuhde ja syntyperä. Aviosuhteen mukaan ryhmittäytyvät irtolaiset seuraavasti:

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	148	58.0	210	55.7	358	56.6
Naineita	66	25.9	102	27.1	168	26.6
Leskiä	3	1.2	14	3.7	17	2.7
Eronneita	38	14.9	51	13.5	89	14.1
Yhteensä	255	100.0	377	100.0	632	100.0

Aviottomina syntyneitä¹⁾ oli kaikista irtolaisista 34 eli 5.4 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 3.5 % ja naisista 6.6 %.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaishuollossa olevista oli seuraava:

	18—20 v ²⁾	21—29 v	30—39 v	40—49 v	50 v—	Yhteensä
	%	%	%	%	%	%
Miehiä	3.9	23.5	28.6	22.8	21.2	100.0
Naisia	15.4	28.4	23.6	18.3	14.3	100.0

Muita tietoja. Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 278 eli 44.0 % kaikista, miehistä erikseen 147 eli 57.6 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 42.0 %.

c. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon alalla tapahtui v. 1962 merkittäviä muutoksia. Silloin tuli vuoden alussa voimaan 10.2.1961 annettu laki päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta, jolla kumottiin v. 1936 annettu alkoholilaki ja v. 1947 annettu laki juopuneina tavattujen henkilöiden raittiushuol-
lostosta eräissä tapauksissa.

¹⁾ Tuntematonta syntyperää olevat mukaan luettuina. ²⁾ Irtolaiskäsittelyä ei sovelleta 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Uuden lain piiriin kuuluvat paitsi alkoholin myös muiden päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjät. Päihdyttävillä aineilla tarkoitetaan laissa paitsi alkoholipitoista myös sellaista lääke- tai muuta ainetta, joka voi saattaa sen käyttäjän päihtyneeksi tai siihen verrattavaan tilaan. Tällaisiin aineisiin kuuluvat mm. morfiini ja sen johdannaiset, uni-, piristys- ja särkylääkkeet sekä erilaiset teknilliset alkoholipitoiset aineet, kuten pulituuri, suu- ja hajuveudet yms.

Lain mukaan käsitellään nuorena väärinkäyttäjänä 18—24-vuotiasta tilapäisesti päihdyttävää ainetta väärinkäyttävää henkilöä ¹⁾).

Vanhan lainsäädännön aikana sovellettiin näihin henkilöihin raittiushuoltotoimenpiteitä. Näihin nuoriin henkilöihin sovelletaan lievempiä huoltotoimenpiteitä eli neuvontaa ja ohjausta sekä valvontaa. Myös varsinaisten päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien joukossa on alle 24-vuotiaita henkilöitä, joiden osalta saattavat tulla kysymykseen kaikki lain edellyttämät huoltotoimenpiteet, myös esim. huoltola-hoito.

Huollettavien lukumäärä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain mukaisten huoltotoimenpiteiden alaisena oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 4 111 henkilöä. He jakaantuivat seuraavasti:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Väärinkäyttäjänä huolletut	2 896	184	3 080
Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjänä huolletut	1 003	28	1 031
Yhteensä	3 899	212	4 111

Seuraavassa selvityksessä on ensin käsitelty varsinaisina väärinkäyttäjinä huolletut ja sen jälkeen nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletut henkilöt.

Varsinaiset väärinkäyttäjät. Varsinaisina väärinkäyttäjinä huollettuja henkilöitä oli kertomusvuonna siis 3 080. Luku oli 10.1 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Viime vuosina on huollettu seuraavat määrät varsinaisia väärinkäyttäjiä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1954	3 186	268	3 454	1959	2 475	207	2 682
1955	3 206	276	3 482	1960	2 585	200	2 785
1956	3 017	258	3 275	1961	2 754	189	2 943
1957	3 030	256	3 286	1962	2 625	172	2 797
1958	2 996	270	3 266	1963	2 896	184	3 080

Kertomusvuoden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 2 368 miestä ja 153 naista eli yhteensä 2 521 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sen sijaan ensi kertaa vasta kertomusvuonna huoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 528 miestä ja 31 naista eli kaikkiaan 559 henkilöä.

¹⁾ Ko. lain 1 §:n 2. mom. mukaan sovelletaan lakia 18—24-vuotiaaseen, joka kuuden viimeksi kulu-
neen kuukauden aikana on tavattu päihtyneenä julkisessa tilaisuudessa tai julkisessa paikassa tai niiden välittömässä läheisyydessä tai johon päihtymisen takia on sovellettu rikoslain voimaanpanemisesta
annetun asetuksen 21 §:ssä säädettyjä toimenpiteitä tahi joka käyttää päihdyttäviä aineita ilmeiseksi
vahingoksi itselleen tai muille.

Näistä ns. uusia päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjii on viime vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1954	685	68	753	1959	396	30	426
1955	720	73	793	1960	481	25	506
1956	649	38	687	1961	529	31	560
1957	644	61	705	1962	526	31	557
1958	612	63	675	1963	528	31	559

Huollon peruste. Huoltoon ottamisen pääperusteen mukaan jakautuivat väärinkäyttäjät seuraavasti:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	27	0.9	—	—	27	0.9
Rattijuoppous	33	1.1	—	—	33	1.1
Häiriö tai pahennus	1 523	52.6	102	55.4	1 625	52.7
Päihtymystapaukset	928	32.1	67	36.4	995	32.3
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti ..	30	1.0	—	—	30	1.0
Ansiotyön laiminlyönti	9	0.3	—	—	9	0.3
Rasitus	16	0.6	—	—	16	0.5
Huoltoavun tarve	5	0.2	2	1.1	7	0.2
Vapaaehtoisuus	325	11.2	13	7.1	338	11.0
Yhteensä	2 896	100.0	184	100.0	3 080	100.0

Huoltotoimenpiteet. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien jakautuminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	419	14.5	16	8.7	435	14.1
Valvonta	1 143	39.5	92	50.0	1 235	40.1
Huoltola (päätös)	273	9.4	20	10.8	293	9.5
Huoltola (täytäntöönpantu)	422	14.6	32	17.4	454	14.7
Sairaala- tai muu laitoshoido	181	6.2	6	3.3	187	6.1
Jälkivalvonta	458	15.8	18	9.8	476	15.5
Yhteensä	2 896	100.0	184	100.0	3 080	100.0

Uusista päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä jäi neuvonta- ja ohjausasteelle valtaosa eli 42.0 %, valvontaan 40.1 %.

Aviosuhde. Aviosuhteen mukaan ryhmittäivät väärinkäyttäjät seuraavasti:

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 164	40.2	42	22.8	1 206	39.2
Naimeita	1 213	41.9	75	40.8	1 288	41.8
Leskiä	54	1.9	13	7.1	67	2.2
Eronneita	465	16.0	54	29.3	519	16.8
Yhteensä	2 896	100.0	184	100.0	3 080	100.0

21. Huoltotoimi

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet huollossa olevista olivat:

	Alle 18 v	18—20 v	21—29 v	30—39 v	40—49 v	50 v—	Kaikkiaan
Luku	—	13	364	901	928	874	3 080
%	—	0.4	11.8	29.3	30.1	28.4	100.0

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä oli lääkeaineiden väärinkäyttäjiä 26, joista 3 naista. Suurin osa lääkeaineiden väärinkäyttäjistä oli 30—49-vuotiaita.

Huoltotoimenpiteen ja käytetyn aineen mukaan jakaantuivat lääkeaineiden väärinkäyttäjät seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Käytetty aine											
	Morf. yms.		Muu lääkeaine		Alk. + morf.		Alk. + muu lääkeaine		Morf. + muu lääkeaine		Alk. + morf. + muu lääkeaine	
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
Neuvonta ja ohjaus	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Valvonta	1	1	6	—	—	—	8	2	—	—	—	—
Huoltolahoito (päätös)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Huoltolahoito (täytöntöönpanu)	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Sairaala- tai muu laitoshoido ...	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Jälkivalvonta	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Yhteensä	1	1	6	—	—	—	16	2	—	—	—	—

Nuoret tilapäiset väärinkäyttäjät. Nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huolletuista 1 031 henkilöstä oli 1 003 miespuolista ja 28 naispuolista. Heistä oli 353 ollut jo aikaisemmin huollon kohteena; uusia oli siten 678.

Huoltotoimenpiteitä on sovellettu viime vuosina seuraaviin henkilömääriin:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1954	685	24	709	1959	790	18	808
1955	688	20	708	1960	770	24	794
1956	607	11	618	1961	838	15	853
1957	714	11	725	1962	938	19	957
1958	720	22	742	1963	1 003	28	1 031

Huoltotoimenpiteet, aviosuhde. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä aviosuhteen mukaan ryhmittäytyivät po. huollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Neuvonta ja ohjaus	810	80.8	25	89.3	835	81.0
Valvonta	193	19.2	3	10.7	196	19.0
Yhteensä	1 003	100.0	28	100.0	1 031	100.0

Uusista tapauksista, joita oli 22 naista ja 656 miestä, sovellettiin 21 naiseen sekä 610 mieheen huoltotoimenpiteenä neuvontaa ja ohjausta ja muihin valvontaa. Huollon perusteena oli 1 022 tapauksessa päihtymystapaukset ja 9 tapauksessa vahingollisuus.

Aviosuhde	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	839	83.6	22	78.6	861	83.5
Naineita	157	15.7	6	21.4	163	15.8
Eronneita	7	0.7	—	—	7	0.7
Yhteensä	1 003	100.0	28	100.0	1 031	100.0

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	18—20 v	21—24 v	Kaikkiaan
Luku	315	716	1 031
%	30.6	69.4	100.0

Uusista tapauksista 18—20-vuotiaiden osuus oli hieman suurempi, 38.5 %.

d. Toukolan hoitokoti

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon piirissä oli jo usean vuoden ajan todettu, että maassamme toimitettiin huoltoloihin varsin runsaasti sellaisia henkilöitä, joilla hoidon päätyttyä ei ollut asuntoa eikä työtä ja jotka senvuoksi joutuivat lyhyemmän tai pitemmän ajan harhailemaan kaupungissa asuntoa ja työtä etsien. Tällaiset asunnottomat ja työttömät henkilöt antautuivat helposti uudelleen päihdyttävien aineiden käyttöön siitä aiheutuvine haittavaikutuksineen ja kallis hoito huoltolassa meni tällöin hukkaan. Koska päihdyttävien aineiden väärinkäyttö aiheuttaa myös usein voimakkaiden jännitystilojen muodostumista perheen keskuudessa ja sellaiset jännitystilat saattavat helposti johtaa väkivaltaisuuksiin, on tarpeellista voida sijoittaa häiriötä aiheuttava perheenjäsen joksikin aikaa eroon perheestään täysihoitokotiin, millä toimenpiteellä jännitystila saadaan laukeamaan. Sopivaksi katsotun ajan jälkeen voi perheestään erotettu henkilö palata omaan kotiinsa rauhallisemman ilmapiirin vallitessa.

Huoltolautakunta teki 17.4.1961 kaupunginhallitukselle esityksen Toukolan Omakoti Oy:n omistaman Kustaa Vaasan tie 13:ssa sijaitsevan kaksikerroksisen rakennuksen ostamiseksi tätä tarkoitusta varten. Kaupunginvaltuuston hyväksyttyä esityksen aloitettiin talon kunnostamistyöt syksyllä 1962.

Kaupunginhallitus vahvisti 20.12.1962 Toukolan hoitokodille yleiset toimintaohjeet ja kertomusvuonna 15.1. vahvistettiin kodin järjestyssääntö.

Hoitokoti luovutettiin huoltolautakunnalle 10.2. ja sen perustamiskustannukset kohosivat 163 625.35 mk:aan. Täysihoitokoti käsitti lopullisessa muodossaan 22 hoitopaikkaa. Rakennuksessa on 10 asukkaalle varattua huonetta, ruokailuhuone, keittiö, keittokomero, sauna, askarteluhuone ja varastotilat sekä johtajalle varattu 2 huonetta ja keittiön käsittävä asunto.

Kaupunginvaltuuston oikeuttamana huoltolautakunta vahvisti 7.1. hoitokodissa annettavasta täysihoidosta perittävän korvauksen 6 mk:ksi hoitovuorokaudelta (aamupuuro, lounas ja päivällinen), paitsi niiden osalta, jotka nauttivat vain yhden

21. Huoltotoimi

varsinaisen aterian (aamupuuro ja päivällinen) 5 mk:ksi vuorokaudelta. Hoitomaksuun sisältyi lisäksi henkilökohtaisen puhtauden ylläpito, mikä oikeutti mm. saunan käyttöön kahdesti viikossa ja vaatteiden pesettämiseen.

Toukolan hoitokoti aloitti toimintansa 11.2. Kertomusvuoden aikana toimi hoitokodin johtajana (PAVI-huoltotoimiston) sosiaalityöntek. Kaarlo Sopenan ja kodin emäntänä hänen vaimonsa Toini Sopenan.

Hoitokodissa hoidettiin kertomusvuoden aikana 77 eri miestä, joista 5 oli kaksi kertaa. Hoitovuorokausien luku oli 5 768, joista itsemaksavien hoitovuorokausia 4 563 ja näistä saatiin hoitomaksuja 24 206 mk. Huoltolautakunta maksoi 1 205 vuorokaudesta 7 038 mk. Bruttokustannukset asukasta ja hoitovuorokautta kohden olivat 8.49 mk ja nettokustannukset 2.56 mk.

Toukolan hoitokodin menot ja tulot olivat:

Menot	mk	Tulot	mk
Palkkamenot	22 005.62	Hoitomaksut:	
Ravintomenot	12 112.05	Itsemaksavat	24 188.00
Lämpö- ja valo	3 598.51	Huoltolautakunta	6 934.00
Sekalaiset menot	11 238.59	Henkilökunnan ruokailu	1 205.75
		Vuokrat	1 859.40
	<u>Yhteensä</u> 48 954.77		<u>Yhteensä</u> 34 187.15

Nettomenot olivat 14 767.62 mk.

Sekalaiset menot koostuivat seuraavista eristä:

	mk		mk
Keittiöliesi	2 197.92	Kaluston hankinnat	1 566.50
Puhtausmenot	946.64	Työtarvikkeita	646.07
Puhelin	151.05	Sekalaista	2 635.71
Vesi	3 104.70		
		<u>Yhteensä</u>	<u>11 248.59</u>

Keskimääräinen hoitoaika kaikkien hoidettujen osalta oli kertomusvuonna n. 75 vrk. Kodista poistuneiden osalta se oli n. 53 vrk. Niiden miesten keskimääräinen hoitoaika, jotka olivat kodissa 31.12. oli 128 vrk.

Toukolan hoitokodissa hoidetut ikäryhmittäin hoitoajan pituuden mukaan ilmevät seuraavasta:

Ikä, vuotta	Hoitovuorokausia							Yhteensä
	1-9	10-30	31-60	61-100	101-150	151-200	200-	
20-24.....	—	—	1	—	—	—	—	1
25-29.....	1	2	1	1	—	—	—	5
30-34.....	1	2	3	1	—	1	4	12
35-39.....	3	3	1	1	—	2	1	11
40-44.....	1	9	6	2	1	3	1	23
45-49.....	2	3	1	1	1	1	1	10
50-54.....	1	3	5	2	1	1	1	14
55-59.....	—	—	1	—	—	—	—	1
Yhteensä	9	22	19	8	3	8	8	77

Hoitokodissa hoidettujen jakauma oli 31.12. seuraava:

Kodista poistettiin juopottelun takia	33
Muusta syystä poistuneet (kuntoutuneina)	20
Syytä ilmoittamatta poistuneet	2
Jäljellä 31.12.	22
<hr/>	
Kertomusvuoden aikana hoidettiin yhteensä	77

Toukolan hoitokodissa pidettiin kertomusvuoden aikana 89 ryhmäkokousta, joihin osallistui 1 719 henkilöä. Lisäksi hoidettiin henkilökohtaisen keskustelun muodossa 645 asiaa. Aukkaat maksoivat jo kodissa ollessaan sakkoja noin 3 500 mk ja ryhtyivät itse huolehtimaan maksamatta jääneistä elatusapumaksuista perheilleen. Hoitokodista poistuneet ovat osallistuneet ryhmätoimintaan PAVI-huoltotoimiston ryhmässä ja AA-kerhoissa.

e. Sosiaalilääkärin toiminta, juopumuspidätykset

Sosiaalilääkärin päätehtävänä oli lakien edellyttämien lääkärinlausuntojen laatiminen päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjistä ja irtolaisista ja huolehtiminen tarvittaessa muistakin tutkimuksista ja lausunnoista sekä ensiavun luontoisen hoidon antaminen kiireellisissä tapauksissa em. henkilöille. Sosiaalilääkäri avusti myös huoltotoimistoja vaikeimpien huoltotapausten osalta. Sosiaalilääkärinä toimi edelleen lääket.lis. Lenni Lehtimäki.

Huollettavien määrä kasvoi kertomusvuonna huomattavasti. Toimenpiteiden lukumäärä melkein kaksinkertaistui lokakuun lopusta lähtien, samalla kun huoltoaan palautettavien terveydentilan todettiin vaativan ensiaputoimenpiteitä yhä suuremmassa määrin.

Lääkeaineiden väärinkäytössä ilmenneitä sosiaalilääketieteellisiä, haitallisia seuraamuksia selostettiin edelleenkin lääkintöhallitukselle ja lääkärikunnalle. Lääkkeiden saannissa suoritettu tiukennettu kontrolli vaikutti edullisesti rajoittaen selvästi sekä voimakkaasti vaikuttavien reseptilääkkeiden että myöskin reseptittä saatavien lääkkeiden väärinkäyttöä.

Kertomusvuonna tutkittiin ja hoidettiin sosiaalilääkärin toimesta 1 241 (ed. v. 1 062) huollettavaa. Näiden käyntikertojen lukumäärä oli 1 680 (1 354). Uusia huollettavia oli 573.

Edellämäinuilte annettiin mm. lääkärinlausuntoja huoltolaesitystä yms. varten 1 154, ensiapua, poliklinikkaohitoa ym. 634 kertaa sekä lähetettiin muihin poliklinikoihin, sairaaloihin ja mielisairaloihin yms. 95 tapauksessa. Lääkemääräyksiä kirjoitettiin huollettaville 37 sekä neuvontaa ja ohjausta annettiin huollettaville ja heidän omaisilleen 63 kertaa.

Juopumuspidätystilastoja Helsingissä asuvista henkilöistä. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon taustaa valaisevat seuraavat tilastotiedot juopumuspidätyksistä:

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 14 335 eri henkilöä, joista miehiä ¹⁾ 13 472 ja naisia 863. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 249 henkilöä vähemmän. Ensikertaa pidätettyjä oli 4 175 ja syytteeseen asetettiin 8 861 henkilöä. Pidätyskertoja oli kaikkiaan 39 333. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuodessa oli miesten osalta 2.76 ja naisten osalta 2.43. Eniten pidätyksiä sattui elo-, vähiten tammi- ja helmikuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli rekisteröity päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjinä 6 230, lisäksi nuorina tilapäisinä väärinkäyttäjinä huollettuja 2 256 sekä irtolaisina 978.

Juopumuspidätykset v. 1954—1963 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Vuosi	Helsingissä asuvien pidätykset huoltolautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muualla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muualla asuvien pidätyksiä
1954	28 862	1 946	30 808	31 945	3 083
1955	29 279	2 291	31 570	33 934	4 055
1956	28 520	2 393	30 913	32 193	3 673
1957	30 406	2 067	32 473	34 866	4 460
1958	29 747	1 569	31 316	34 664	4 917
1959 ¹⁾	33 836	3 627	37 463	39 338	5 502
1960	36 502	2 610	39 112	41 599	5 097
1961	37 378	5 063	42 441	44 743	7 365
1962	35 258	3 252	38 510	39 069	3 811
1963	37 035	2 298	39 333	42 355	5 320

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena on julkaistu eripainoksen taulukko-osastossa.

f. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä:

tammikuu	664	heinäkuu	587
helmikuu	617	elokuu	696
maaliskuu	723	syyskuu	759
huhtikuu	726	lokakuu	816
toukokuu.....	773	marraskuu	863
kesäkuu	672	joulukuu	805

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden lukumäärä oli koko vuonna 3 820, joista vanhuksia 1 125.

Kodinhoitoapua saaneiden perheissä suorittivat lautakunnan alaiset kodinhoitajat ja -siivoojat kaikkiaan 34 637 työpäivää, joista 1 208 tuli kodinsiivoojien osalle. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteensä 57 414.29 mk.

¹⁾ Juopumuspidätystilasto on miesten osalta laadittu v. 1959—1963 aikaisemmasta menetelmästä poiketen otantamenetelmää käyttäen siten, että juopumuspidätyskortistosta on tasavälistä otantaa käyttäen poimittu joka neljäs korthi tilastokäsittelyyn.

g. Ammattiopintojen avustaminen, invalidihuolto, työhuolto, toipilasraha ja sotilasavustukset

Ammattiopintojen avustuksissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 956 Helsingissä opiskelevaa henkilöä. Heille valtion varoista maksettujen avustusten, apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 166 020 mk. Lisäävustuksina suoritettiin kaupungin varoista 34 975 mk sellaisille helsinkiläisille opiskelijoille, joiden valtion varoista saama avustus oli riittämätön tai jotka muusta syystä olivat erikoisen tuen tarpeessa opiskeluaikanaan.

Invalidihuoltoa sai kaikkiaan 1 089 invalidia lääkintähuollon, ammattikoulutuksen, työväline- tai raaka-aineavun ym. muodossa. Invalidihuoltomenoina suoritettiin kertomusvuonna 154 062.54 mk, josta kaupungin osuus oli 12 904.69 mk. Tämän lisäksi suoritettiin valtiokonttorin välityksellä 1 768 invalidille invalidirahana maksetut 1.9 mmk.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 67 sotaorvolle kaikkiaan 30 545.52 mk.

Tuberkuloosi- ja reumapotilaille jaettavia toipilasrahoja varten talousarvioon merkitystä määrärahasta jaettiin 324 henkilölle yhteensä 95 078.50 mk. Tuberkuloositoipilaita oli 285 ja reumaattikkoja 39. Toipilasrahan suuruus oli 1.6.1962 lukien 50—120 mk kuukaudessa tuloista riippuen. Toipilasrahaa maksettiin säännönmukaisesti kolmen kuukauden ajalta.

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla asevelvollisten 648 omaiselle kaikkiaan 513 284.11 mk.

h. Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtuissa työskenteli seitsemän työryhmää. Huoltosuhteessa olevia työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa työtupiin kaikkiaan 110 ja työsuhteessa olevia 20. Työtupien puutyöosaston huoltosuhteessa olevat työntekijät työskentelivät Koskelan sairaskodin työhuoneissa.

Työtupien pääasiallisimpina töinä olivat tekstiilihankinnat kaupungin eri laitoksille. Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden ja eräiden huoltolaitosten vuode- ym. vaatteiden, huoltolautakunnan avunsaajien pitovaatteiden ym. valmistaminen. Kaupungin laitoksille valmistettiin mm. ikkuna-verhoja yhteensä 1 317 ikkunaan. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakoulun oppilaille samoin kuin näiden kenkien korjaus oli niin ikään työtupien tehtävänä.

Huoltosuhteessa olevien työntekijäin lukumäärä oli suurimmillaan, 97, huhtikuussa ja pienimmillään, 85, lokakuussa. Kaikkien työntekijäin keskimääräinen luku kuukausittain oli 102. Työpäiviä oli koko vuonna 27 403, niistä huoltosuhteessa olevien 22 392, työsopimussuhteessa olevien 5 011. Työsopimussuhteessa olevien työntekijäin keskimääräinen päiväansio oli 14.17 mk ja huollettavien keskimääräinen päiväpalkkio 3.93 mk. Viimeksi mainitut saivat lisäksi vapaan ruoan työpäivinä tai sen korvauksena 2 mk työpäivältä, ruokavaliion tarpeessa olevat lisäksi 60 penniä ns. dieettillisää ruokailupäivältä.

Työtupien bruttomenot kirjanpidon mukaan olivat 1 136 231.80 mk ja bruttotulot 977 652.41 mk, joten nettomenoiksi kameraalisen kirjanpidon mukaan jäi 158 579.39 mk.

Ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty sosiaalinen merkityksensä. Sen avulla voitiin joukko kaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisen huoltoavun varaan. Suurimmalle osalle em. työntekijöistä oli työtuvat suojatyöpaikka, mutta usealle se on ollut myös työhönvalmennus- tai kokeilupaikka.

Vanhusten askarrutustoiminta. Kertomusvuonna teetetyt työt olivat pääasiallisesti erilaisia tekstiilitöitä. Vuoden alussa oli askartelutyössä mukana 95 ja lopussa 74 vanhusta; askartelusta poistui vuoden aikana 50 ja uusia tuli 29. Poistuneiden suuri lukumäärä johtuu siitä, että kaksi suurta vanhainkotiä pystyi omatoimisesti järjestämään vanhustensa askarrutuksen, eivätkä näin ollen tarvinneet työtupien jatkuvaa askarrutusapua. Kotikäyntejä tehtiin vuoden aikana 1 960, ja vanhusten käyntejä työtupien askarrutuskeskuksessa oli 612. Askartelurahoja maksettiin vanhuksille kertomusvuoden aikana yhteensä 9 067.55 mk ja askartelutuotteita myytiin 18 296.03 mk:n arvosta. Pääasiallisin myynti tapahtui työtupien myymälästä. Suurin sellaisen yksinään asuvan vanhuksen, joka vuoden kaikkina kuukausina oli mukana askarrutustyössä, kertomusvuoden aikana sama askartelurahamäärä oli 384.04 mk ja pienin 59.20 mk.

Lopuksi on mainittava, että työtuvissa työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huolto saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

i. Lahjoitusrahastojen korkovaroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja saatiin kertomusvuonna huoltolautakunnan toimesta jaettavaksi kaikkiaan 2 357.23 mk, joka jaettiin avustuksina 85 eri henkilölle. Mainitut rahastot olivat seuraavat: Maria Bergmanin testamenttirahasto, Emma Grefbergin rahasto, John Holmströmin rahasto kainojen köyhien hyväksi, Alfred Kordelinin avustusrahasto, Puolisoiden Isak Mattsson-Kivilän apurahasto, Valdemar Wavulinin lahjoitusrahasto ja W. J. S. Westzynthiuksen testamenttirahasto sekä huoltotoimen rahastot IV ja V.

Näitä avustuksia ei ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole otettu huomioon kertomuksen tilastokatsauksissa, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös huoltoapulain nojalla.

III. Huoltotoimen kustannukset

a. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa oli osoitettu kertomusvuodeksi huoltotointa varten varoja yhteensä 36 409 596.89 mk ¹⁾, josta määrästä kuitenkin 30 000 mk oli huoltolautakunnan käyttövaroja.

Huoltolautakunnan bruttomenot ¹⁾ nousivat kaikkiaan 38 536 586.61 mk:aan. Kun tästä vähennetään erälle sosiaalista toimintaa harjoittaville yhdistyksille ja

¹⁾ Kansaneläkelaitokselle suoritettavia tukiosakustannuksia lukuun ottamatta.

laitoksille jaetut avustukset 684 208.72 mk sekä huoltolautakunnan käyttövaroista erinäisiin hankintoihin, avustuksiin ym. suoritettut erät 7 516.91 mk, jäi varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 37 844 860.98 mk.

Kun tästä vähennetään tulot 10 598 295.50 mk, jää jäljelle 27 246 565.48 mk, mikä osoittaa huoltolautakunnan varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupungille aiheutuneet todelliset nettomenot.

Edellisestä vuodesta ne nousivat 6 386 218.70 mk.

Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1954—1963 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1954	7 812 339.23	1959	15 987 254.51
1955	8 744 289.81	1960	17 173 340.24
1956	10 503 021.71	1961	17 737 056.78
1957	10 265 867.41	1962	20 860 346.78
1958	14 099 655.03	1963	27 246 565.48

21. Huoltotoimi

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Korvaukset annetusta hullosta	6 802 500.00	7 429 400.13 ¹⁾
Koskelan sairaskoti:		
Poliklinikkatulot	20 000.00	19 648.10
Ateriamaksut	160 000.00	168 261.00
Luontoisedut	12 000.00	12 643.65
Vuokrat	236 000.00	266 363.00
Muut tulot	55 000.00	66 631.38
Kustaankartanon vanhainkoti:		
Ateriamaksut	63 000.00	61 711.50
Luontoisedut	6 000.00	4 318.85
Vuokrat	113 106.00	104 995.76
Muut tulot	48 500.00	57 764.35
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen:		
Ateriamaksut	51 650.00	37 121.95
Luontoisedut	4 900.00	5 754.97
Vuokrat	41 444.00	51 692.82
Muut tulot	3 200.00	11 155.07
Tervalammen työlaitos ja maatila:		
Työlaitoksen tulot	231 500.00	216 705.20
Korvaukset valtiolta	78 000.00	98 832.00
Maatilan tulot	561 800.00	515 399.95
Työtuvat	900 000.00	977 652.41
Kodinhoitotoiminta:		
Valtionapu kodinhoitotoiminnasta	260 000.00	391 863.13
Kodinhoitomaksut	55 000.00	57 414.29
Muut tulot	26 000.00	42 965.99
Yhteensä	9 729 600.00	10 598 295.50
Menot	Määrärahat talousarvion mukaan	Todelliset menot tilien mukaan
	m a r k k a a	
Huoltolautakunta ja huoltovirasto	4 565 415.00	4 669 387.14
Huoltoapu:		
Lääkintäkustannukset	850 000.00	846 029.68
Hautauskustannukset	30 000.00	41 828.19
Muu huoltoapu	6 120 000.00	8 154 990.90
Päihd. aineiden väärinkäytt. huolto.....	88 860.00	66 888.67
Irtolaishuolto	1 000.00	38.00
Työhuolto.....	44 000.00	42 682.92
Vanhusten kodinhoito	40 000.00	22 999.26
Sokeiden asumistuki	60 000.00	5 196.77
Toipilasrahat	150 000.00	95 078.50
Työtuvat	1 262 865.00	1 136 231.80
Koskelan sairaskoti.....	11 166 273.14	10 694 350.10
Kustaankartanon vanhainkoti	4 130 940.44	4 090 325.97
Roihuvuoren vanhainkoti laitoksineen	1 967 250.31	2 083 203.49
Tervalammen työlaitos	594 140.00	607 877.94
Tervalammen maatila	598 053.00	601 671.97
Hoito sairaaloissa	2 448 600.00	2 515 343.41
Hoito muissa laitoksissa	1 400 000.00	2 170 736.27
Avustukset yksityisille laitoksille ja järjestöille	692 200.00	684 208.72
Huoltolautakunnan käytettäväksi	30 000.00	7 516.91
Rakennusten vuosikorjaukset, huoltolautakunnan käytettäväksi	170 000.00	—
Yhteensä	36 409 596.89	38 536 586.61
Kansaneläkkeiden tukiosien kunnanosuudet	8 400 000.00	7 963 815.85
Kaikkiaan	44 809 596.89	46 500 402.46

¹⁾ Tästä oli Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa ns. itsemaksavien ja yksityispaikoilla olleiden maksuja 506 742.00 mk.

Huoltotoimen nettomenot¹⁾ ovat viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana olleet kutakin kaupungin asukasta kohden (keskiväkiluvun mukaan) seuraavat:

Vuosi	mk	Vuosi	mk
1954	19.52	1959	35.93
1955	21.43	1960	37.93
1956	25.21	1961	38.37
1957	24.09	1962	45.45
1958	32.31	1963	56.50

Lisäksi huoltolautakunta suoritti kertomusvuonna kansaneläkkeiden tukiosakustannuksia Kansaneläkelaitokselle kaikkiaan 7 963 815.85 mk.

b. Annetusta huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin kertomusvuonna rahakorvauksia annetusta huollosta 9 072 245.50 mk, josta 6 922 658.13 mk huoltolautakunnan ja 2 149 587.37 mk lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan antamasta huollosta mk	Korvaus lasten- suojelulautakun- nan antamasta huollosta, mk	Yhteensä mk
Valtiolta perityt ²⁾	1 173 917.66	1 002 198.90	2 176 116.56
Toisilta kunnilta perityt	9 745.54	17 858.26	27 603.80
Yksityisiltä perityt	5 738 994.93	1 129 530.21	6 868 525.14
Yhteensä	6 922 658.13	2 149 587.37	9 072 245.50

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta 54 mieheltä ja 8 naiselta työlaitoksessa suoritettun työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 10 476.80 mk.

Edellä mainittujen korvausten lisäksi suorittivat Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa hoidetut ns. itsemaksavat potilaat hoidon korvauksena 448 247.50 mk ja yksityispaikoilla olleet 58 494.50 mk.

Kodinhoidosta saadut tulot ja Tervalammen työlaitoksen osalta valtiolta saadut korvaukset sekä poliklinikkatulot ilmenevät tilierittelystä. Tässä kohdassa mainittuja tuloja ei ole otettu huomioon annetusta huollosta perittyjä korvauksia laskettaessa.

Lisäksi saatiin valtiolta sotilasavustustapauksista korvausta ennakkona 470 000 mk. Tämä summa ei esiinny huoltolautakunnan tulo- ja menoarviossa.

¹⁾ Kansaneläkelaitokselle suoritettavia tukiosakustannuksia lukuun ottamatta. — ²⁾ Summaan sisältyy kertomusvuonna valtiolta huoltoapulain 5 luvun säännösten nojalla saatu korvaus.